

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 18. tammikuuta 2010

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 1 55. vuosikerta

Kauvatsa valmistautuu jo ensi kesän Pyhäjärvi-juhliin

Kauvatsan karjalaiset yhteistyökumppaneineen valmistautuvat jo hyvää vauhtia ensi kesän Vpl. Pyhäjärvi-juhliin varten.

Kauvatsalla pidettävät

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat
KAUVATSALLA
17.-18.7.2010

juhlat kutsuvat kaksipäiväiseen tapahtumaan la-su 17.-18.7.2010.

– Olemme saaneet mukaan juhla järjestelyihin karjalaseuralaisten lisäksi muita Kauvatsan järjestöjä; kuten Leijonat, Maatalousnaiset ja VPK:n, kiittelee juhlatuomikunnan veturi **Tuomo Hinkkanen**.

Tuomo Hinkkanen ja poikansa **Joonas Hinkkanen** ovat hiljattain saaneet avuttua internetiin Kauvatsan karjalaisille omat kotisivut, joille kevään kuluessa päivitetään uutta tietoa myös Pyhäjärvi-juhliin liittyen.

Sivut löytyvät osoitteesta

www.kauvatsan.karjalaiset.net.

Sieltä löytyy informaatiota mm. Kauvatsasta, tulevista juhlapaikoista ja majoitusmahdollisuuksista.

Myös Pyhäjärvi-lehden välityksellä juhlatuomikunta lupaa antaa pitkin kevättä tietoa tulevista juhlista.

Seuraavalle sivulle Tuomo Hinkkanen on koostanut kerrontaa siitä, miten edelliset juhlat Kauvatsalla sujuivat vuonna 1954 – silloin ei pyhäjärveläisillä vielä ollut omaa lehteä tapahtumasta kertomaan.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Juhlatuomikunnan puheenjohtaja Tuomo Hinkkanen (vas.) esitteli Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitukselle kesäjuhlien suunnitelmia. Kuulolla Antero Pärssinen, Juhani Forsberg, Pirjo Kiiala, Salme Rintala ja Marja Härmä.

Rakennuspuita kaadetaan metsästä vanhoilla menetelmillä.

Matin rakentama kauppias Pusan talo Pyhäjärven Sortanlahdessa.

Saapun rukoushuone oli eräs suurimpia Matin rakentamia. Kuva kirjasta Vpl Pyhäjärvi – kappale kannakselaisvaiheita (1950).

Tekijämiehen tarina

Suojärven laajat salomaat Laatokan pohjoispuolella antoivat työtä myös Pyhäjärven miehille 1920-luvun alussa. Kuvassa Matti metsäkämpillä toinen vasemmalta.

Pyhäjärveläisten muistitietoja on paljon tallennettu myös ääninauhoille. Punkkalaitumella evakkovuotensa viettänyt **Usko Tenkanen** osasi haastattelun taidon.

Vuoden 1961 huhtikuussa hän haastatteli isovanhempiani **Matti Pirkkamaata** (ent. **Kopperoinen**) ja **Maria Pirkkamaata** (o.s. **Juvonen**) Huittisten Suttilassa, Pirkkamaa pir-

tissä. Nauhoitus tehtiin ke-lanauhurilla, josta aineisto siirrettiin vuosikymmeniä myöhemmin C-kasetille. Tässä seuraavassa ensin Matin haastattelu, joka valottaa kirvesmiehen töitä,

alkaen jo tsaarinvallan ajoilta. Taitavasti Tenkanen ohjaa keskustelua, kysyy lukuja ja hintoja, keskeyttää, sekä heittää sopivasti joukkoon omia muistikuviaan.

SIVU 3

18. tammikuuta 2010

Vuosi 2009 historiaan

Menneen vuoden yleisilmeen leimasi edelleen maailmanlajuisena jatkunut talouslama, josta riitti puhetta koko vuoden ajalle. Lama kohteli meitä suomalaisia varsin eri tavoin. Tehtaita suljettiin ja työpaikkoja menetettiin kymmenin tuhansin. Toisaalta ne, joille töitä riitti nauttivat edellisen vuoden taloustilanteeseen nähden hullun suurista palkan korotuksista ja kuluttivat entiseen malliin. Tai ainakin heitä kehoitettiin kuluttamaan. Toisena median myllyn rattaissa jauhautui koko vuoden ilmastomuutos. Välillä tuntui siltä, että nyt on joillakin pää kuumennut kiehumispisteesen. Niin älyttömästi pienetkin vallitsevan sään muutokset pistettiin ilmastomuutoksen piikkiin. Onneksi tälle keskustelulle loppuvuosi reippaine pakkasineen ja lumentuloinen pani villeimmille ennustajille kirjaimellisesti jäitä hattuun täällä kotoisessa Suomessa. Nyt uuden vuoden puolella säiden haltija rauhoittelee koko pohjoisen pallonpuoliskon asukkaita jopa ennätyksellisillä pakkasilla ja lumisateilla. Näin toimii maapallon ilmasto normaalin säänvaihtelun puitteissa! Saimmepa pitkstä aikaa nauttia myös Etelä-Suomessa valkoisesta joulusta ja vuodenvaihteen ihanista vanhanajan talvikieleistä! Kun nyt on siirrytty 2010-luvulle on syytä tarkastella oman säätiömme kehitystä viimeisten vuosien aikana. Säätiömme ”syömähampaat”: Vpl Pyhäjärvi-lehti, Vpl Pyhäjärvi-juhlat ja nuorille jaettavat stipendit ovat jatkaneet vakaalla tiellä pyhäjärveläisyyden vaalimista. Toissavuotinen lehden toimituksen uudelleenjärjestely on mahdollistanut edelleen lehden ilmestymisen kerran kuukaudessa mielenkiintoisena. Pyhäjärvi-juhlissa onnistuttiin, tällä kertaa Nokialla, tarjoamaan ilahduttavan runsaalle yleisölle ”makeata mahan täydeltä” juhlien taloudenkin pysyessä tavoitteessaan. Kiitos nokialaiset. Stipendien jako on voinut jatkua entiseen tapaan. Pitkästä aikaa muistettiin kannustustipendein myös urheilun saralla menestyneitä nuoria. Toivon hartaasti, että pyhäjärveläinen urheiluperinne säilyisi tulevinakin vuosina palkitsemisen arvoisella tasolla. Säätiömme hallinto on ollut koko 2000-luvun hallitun nuorennusleikkauksen tiellä. Koko puheenjohtajisto on vaihtunut tänä aikana. Hallituksessa on 1900-luvulla mukaan tulleita yksi varsinainen- ja yksi varajäsen. Viimeisen vuoden aikana on myös säätiöllemme, pitkän etsinnän jälkeen, saatu uusi asiamies Reino Äikiän jätettyä pitkään ansiokkaasti hoitamansa tehtävän. Toivotan Pirjo Kiialan lämpimästi tervetulleeksi meille kaikille pyhäjärveläisille niin tärkeän tehtävän hoitajaksi. Tähän hallinnon muutokseen lasken myös edellä mainitun lehtemme toimituksen uudelleenjärjestelyn. Meidän paljasjalkaisten pyhäjärveläisten osuus säätiön hallinnossa pienenee edelleen tulevan vuosikymmenen aikana. Uusien henkilöiden saaminen mukaan tähän pyyteettömään talkootyöhön onnistuu toivottavasti mm. virinneen ja viriämässä olevan sukuseuratoiminnan kautta ja avustuksella. Pyhäjärveläisen perinteen siirtäminen nuoremmille sukupolville on arvokasta ja palkitsevaa työtä tekijälleen nyt ja tulevaisuudessa.

Toivotan kaikille lukijoillemme, oivien talvikelien myötä, hyvää alkanutta vuotta 2010, joka on myös Karjalan Liiton 70-vuotisjuhlavuosi. Nyt viimeistään on hyvä kaivaa hiihtovälineet varastojen kätöistä ja lähteä nauttimaan talven suomista liikuntamahdollisuuksista oman kunnon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi ikävuosista riippumatta.

ANTERO PÄRSSINEN
Vpl Pyhäjärvi-säätiön
hallintoneuvoston
puheenjohtaja

Muistijälkiä Pyhäjärvijuhlilta Kauvatsalla 7. ja 8.8.1954

Vpl - Pyhäjärvijuhlien perinne on pitkä vuodesta 1948 lähtien. Vielä 50-luvulla oli yltiöpäisyyttä järjestää juhlia pienilläkin sijoituspaikkakunnilla vaatimattomissa olosuhteissa.

Juhliloita oli runsaasti, yleensä jopa lähes 1000 henkeä. Juhlamatkat kuljettiin kuorma- ja linja-autoilla. Pääjuhlat olivat pääasiassa ulkoilmatilaisuuksia; oltiin säiden armoilla.

Näin oli myös 1954 Kauvatsalla, jossa sadepäivästä johtuen sunnuntain pääjuhla jouduttiin siirtämään urheilukentältä viereisen seuratalon sisätiloihin.

Lalli kertoi tiistaina 10.8.1954 Kauvatsan Pyhäjärvijuhlista seuraavaa:

Yleisöä seuraamassa Kaiun muistoviestiä.

Noin tuhanteen nouseva vierasjoukko kokoontui viime sunnuntaina viettämään Pyhäjärvi-juhlaa Kauvatsalla.

Pyhäjärvi-juhlan jatkuessa sunnuntaina Kauvatsalla kansoitti noin tuhatluukinen yleisöjoukko – sekä entisiä pyhäjärveläisiä että myöskin paikallisia asukkaita – juhlapaikat. Päivän ohjelmaan kuuluivat mm. juhla-jumalanpalvelus Kauvatsan kirkossa, kunnianosoitus sankarihauudalla sekä pääjuhla, joka sateen johdosta jouduttiin viettämään Kauvatsan seuratalossa.

Päivän juhlallisuuksia aloitettiin klo 9.30 kirkon edustalla yli 300 vuotta vanhan entisen Pyhäjärven kirkonkellon soitolla. Kellojen äänen vaimennuttua lauloi Pyhäjärven kirkkokuoro ”Kellot kaikuu, kellot temppelein” ja tämän jälkeen puhui mv. Eemil Hinkkanen Kauvatsan seurakunnan syntymäpäivästä ja kuvaillen tämän jälkeen vastikään kaikuneen vanhan kirkonkellon vaihteita. Tässä Pyhäjärven vanhassa kellossa on vuosiluku 1634, jolloin kello luovutettiin seurakunnan käyttöön ja monet ovat ne vaiheet, jotka se sittemmin on joutunut läpikäymään. ”Tämä kello on nähnyt lahjumaan kirot ja se on nähnyt murheen mutta myöskin ilon päiviä”. Tämän jälkeen saatiin vielä hetkinen kuulla kellojen kaikua.

Juhla-jumalanpalveluksen alkaessa oli Kauvatsan kirkko täyttynyt ääriään myöten juhla-äänestä. Tilaisuudessa lauloi Pyhäjärven kirkkokuoro aluksi mv. Eino Kaasalaisen johdolla ”Pyhäamun rauha”. Jumalanpalveluksen aikana toimi mv. Kaasalainen urkurina ja liturgina oli rovasti Wiika. Virren 343 jälkeen piti juhlasaarnan entinen Pyhäjärven kappalainen, khra Heikki Lempi-nen, joka saarnatekstikseen oli valinnut I Kuningasten-kirjan 18 luvun jakeet 36–39. Puheessaan hän totesi, että Herra puhuu meille tältäkin paikalta. Hän puhuu meille tulen kautta ja paljon on Herra tarkoittanut niille, joille hän tulen kautta puhuu. Me muistamme tulevissa Karjalan kirkkoja ja koteja. Jokainen palava seinähirsi poltti meitä sydänjuuria myöten. Mutta kaikella on tarkoituksensa. Ja tuhkankin sisältä nousee uutta ver-soa. Polvet ovat käyneet kankeiksi Herran edessä ja siksi Herra panee meidät kulkemaan tulen lävitse, jotta oppisimme tuntemaan pelastuksen. Se kansa, joka maahan vaipuu Herran edessä, sitä hän kuljettaa läpi tulen. Herra vie meitä sinne, missä vain häntä kiitetään. Saarnan päätyttyä laulettiin virsi 168, jonka aikana koottiin kolehti Pyhän-Säätiölle ja loppuliturgian piti rov. Wiika.

Jumalanpalveluksen päätyttyä oli kunnianosoitus sankarihauudalla.

Pyhäjärven kirkkokuoron laulettua ”Oi kallis Suomenmaa” puhui rov. K. A. Wiika sankarivainajien muistolle ja tämänjälkeen laskivat Pyhän-Säätiön seppeleen mv. Jalmari Pusa, ruustinna Wiika ja mv. Matti Hinkkanen ensiksi mainitun puhuessa. Tilaisuuden päätteeksi laulettiin yhteisesti ”Sun kätes Herra voimakkaan”.

Pyhäjärvi-juhla alkoi klo 14 Kauvatsan seuratalossa, jonka suojat olivat täyttyneet juhla-äänestä. Kun Kiikan soittokunta oli aluksi esittänyt torvisoittoa pankinjohtaja P. Puseniuksen johdolla, laulettiin yhteisesti Karjalaisen laulu ja tämänjälkeen lausui V. Toiviainen juhlayleisön tervetulleeksi. Puheessaan hän totesi, että juhlan tarkoituksena on kokoontua yhteen vanhojen muistojen äärelle. ”Me karjalaiset olemme menettäneet kotiseutumme, olemme joutuneet vieraaseen ympäristöön. Mutta kun kohdistamme rakkautemme tähän uuteen ympäristöön, huomaamme, että olemme saaneet uuden kotiseudun, eikä silloin enää voi puhua kodittomuudesta. Yhteenkuuluvaisuus on voimaa, se on voima, joka muuttaa kaiken hyväksi”.

Rouva Siiri Karppasen lausuttua Martti Tenkasen Pyhäjärvi-juhlaa varten kirjoittaman runon ”Muistanet-hän vielä”, seurasi agr. Einari Kukon esitelmä karjalaisuudesta. mielenkiintoisella tavalla selvitteli esitelmöitsijä kysymystä, mitä karjalaisuus merkitsee tuoden tutkimusten valossa esille niitä piirteitä, jotka liittyvät Karjalan heimon jäseniin.

Väläajan jälkeen aloitettiin ohjelma jälleen torvisoittoaesityksillä, joita seurasi mv. Jalmari Pusan juhlapuhe. Puheessaan vei mv. Pusa kuulijat muistoissaan kymmenen vuoden takaisin aikoihin luoden elävän kuvan niistä päivistä, jolloin Karjalan heimo vaikeuksien ja kärsimysten keskellä oli joutunut viettämään sodan kriittisinä hetkinä.

Tämän jälkeen kuultiin Pyhäjärven kirkkokuoron laulua Eino Kaasalaisen johdolla ja Irma Haapasaaren lausuntaa. Vapaan sanan aikana esitettiin Kauvatsan kunnan ja Karjalan Liiton tervehdykset ja lämmin yhdessäolohetki päättyi mv. Matti Hinkkasen päättäjaispuheeseen sekä yhteisesti laulettuun Maamme-lauluun.

Juhlan väliajalla juostiin Kaiun muistoviesti, johon osallistui kuusi joukkuetta. Viestin tulokset muodostuivat seuraaviksi: 1) Kauvatsan I-joukkue 2.18, 2) Huittinen 2.24,2, 3) Kauvatsan II-joukkue 2.27,2, 4) Kiikka 2.30, 5) Keikyä 2.31,8, 6) Suodenniemi 2.40.

Nyt, 56 vuoden jälkeen, on taas aika kokoontua Kauvatsalle 17. ja 18.7. viettämään Vpl Pyhäjärvijuhlia. Juhlapaikat ovat lähes samat tutut kuin 50-luvulla.

Talven, kevään ja alkuke-sän Pyhäjärvi-lehdessä tulee olemaan Kauvatsaan ja Vpl Pyhäjärvijuhliin liittyviä artikkeleita.

Tervetuloa Kauvatsalle!

TUOMO
HINKKANEN
Juhlatoimikunta

Matti Pirkkamaa – työmiehestä urakoitsijaksi

Matti Pirkkamaan tarina tsaarinaikaisesta työmiehestä urakoitsijaksi, haastattelijana Usko Tenkanen.

- Siehän olet Enkkuas syntynyt, sitä mie muistelen?

- Kyllä, 1894, syyskuus täytän 67 vuotta.

- No sie ko olit siel mei puolel päi semmone niiko nykysii sanotaa rakennusmestar, lotniekaks vai miks ne sillo sannoit?

- Nii, lotniekka se ol.

- Ni miul jäi se käsitys, jot kuka siel vaa millo uuve talo tietti, ni kyl siut ainaki yhten tellinkilöil näk. Jot melkei se vaa sie ne kaik suuremmat talot urakoisit ja teit?

- Kyl mie ne tei siel. Iha jatkuvast mie oli rakennuksil Yläjärvel, Saaprus ja Enkkuas, ja oli vähä osaks Sakkolaskii.

- No, yksinnäiskös sie, vai pakkoha se ol vieraitakkii pittää?

- Miul ol yhtee aikaa vakituisie kaks miestä, mut toisinaa piin sit usiampaa, kons ol enemmän töitä oikie. Mut sillee vaa kaks ja kolme miestä miul ol.

- Muistat sie, kel sie ensimmäise talo teit?

- Mie tei Akkase Matil mei kyllä. Sen ol Hämäläinen sillo ottant urakal ja mie oli seitsemätoist vuotine. Mie en olt sillo viel rakennuksil paljo käynt ja mie en ois viel uskaltant häne kansaa männä, ko hää ol sellane ärtysä mies ja joutsa. Mut hää sano, jot lähe vaa, ja hää laitto miut puolel palkal. Ja siit lähtie sit oltii häne kans yht mittaa kahaksa vuot rakennuksil.

- No kauaha työ sit olitakkii, jot ei teil riitaa tult?

- Ei meil tult riitaa yhtää, ko mie piin hänet nii paljo etevämpän, jot mie oti oppii vaa. Sit ku myö oltii se kahaksa vuotta oltu, ni mie aloi jo sen nähhä, jot mie pärjään yksinnäikkii. Ja sit mie rupesi urakoitsemaa ja hää tek eriksee.

- No kel sie niiko kaikiei suurimma rakennukse teit?

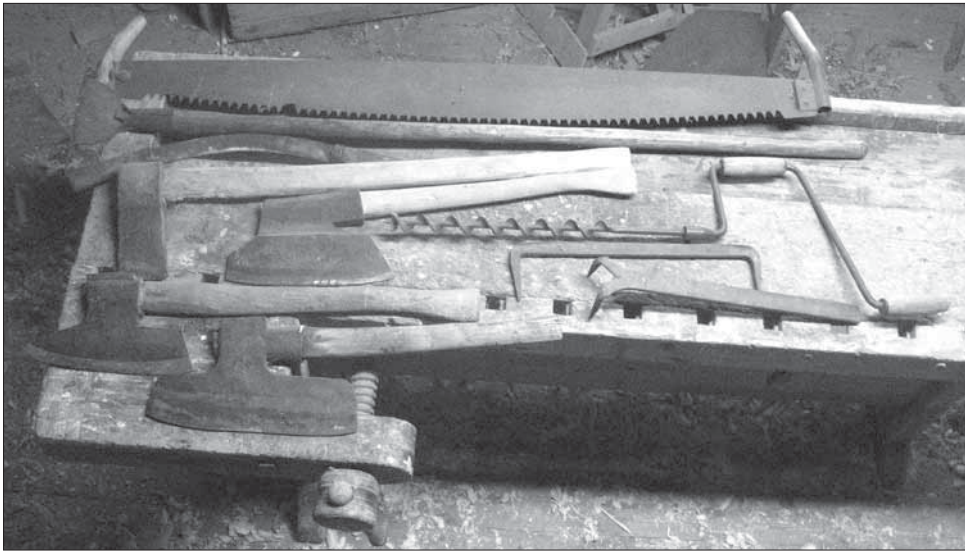
- Täl mie tei Kauppias-Jussil (Juho Pusa) Käkisalmeen enne Talvsottaa. Se ol 10 kertaa 22 metrii, kellarerokset ja kaik. Siin ol kolme kauppaa, asuihuoneet ja konttor. Ja piharakennukseen, mikä ol 12 kertaa 6 metrii, siihe tul sit leipomo, varastot ja sauna.

- No siihe aikaaki jo piirustuste jälkie tehti?

- Mie tei melkei koko aja piirustuste jälkie. Iha alkuvuosin, ko Hämäläise kans oli, nii sillo isännät piirsi paperil vaa jot tuollane ja nii ja nii monta huonetta pitäs olla! Myö ratkasti sit ikkuna suuruus ja muut.

- Sitä vällee sit vissii tul sanomista, jos ei olt iha isännä miele mukasta, ja pyritti panemaa rakennusmiehe syyks?

- No ei meil tult muuta ko Saaprus siel Heiskasel ko tehti talloo. Ko laitettiin

Matin metsissä ja rakennuksilla käyttämiä työkaluja tallessa Huittisissa.

takstooliloi pääl, ni isäntä ois tahtont jotaki muutoksii siihe. Hämäläinen ko ol oikei kiukkune mies, hää viskas kirvee alas ja sillo lähetti, ja se jäip siihe! Mie olisi sopint senki, mut ko mie oli sillo parempi niiko työmies hänel, ni miu ei passant virkkaa mittää.

- Sie teit Saapru rukoushuoneeki. Aika isoha sekki ol mitoiltat? Miust se näytti hirmuse suurelt.

- Se ol vissii siin parikymment metrii pitkä ja kymmenä leviä. Siin ol parvekkeet ja kaik.

- Muistat sie, jot paljo siihe aikaa sellasest saip niiko tekopalkkaa?

- No en ennää jaksa muistaa niitä hintoi. Mut se jäip miul mielee, ko tei siihe saarnastuoli, ko se tul olemaa sellasen silmätikkun siin huonees, ni mie käi Pyhäjärve kirkos ja nousi parvee ja sielt paperil piirsin saarnastuoli mitat. Jot ei se tulis semmone pyttymäine tai muuta. Se miul ol elämässä sellasta jännittävää, jot mie onnistui sen tekemää. Mut kyl papit antoit sen lausunnon, jot hyvä se ol, ja nii se ol miukii silmäl.

- No se ol siihe aikaaki se rakennusmiehe homma, sai sanna parempii hommii. Jot tienas parempi ko muist mistää?

- No, kyl mie siit aika hyvi tienasi, ko mie oli nopea tekemää ja mie tei mahottoma pitkii päiviä. Mieko tei tähä Tenkaselkii talloo, ni mie oli iltasil sin yheksää-kymmenää ja saamusil oli jo taas siin neljä aikaa siel salvos.

- Nii se ol tään meijä isän talo? Mie muista hyvi, vaik oli sillo viel hyvi pien poika. No kyl siin päiväl sit tul pittuutta kyl! Mut sie olit sillo just parraas iäs.

- Nii, Väinö ol sillo jo syntynyt. Miul ol siin kai kaheskymmenäskaheksais vuot mänös.

- Miul jäi sellane muistikuva, ko pienii poikii oltii ja ain myö siel rakennuksil juoksenneltii. Ni ko sie käsit meitä pois, jot ei tipah mittää päähä, ni sie et santon millokaa vihasest meil

lapsil. Sie osait ain nii hyväst narrata. Ja sitä myö naurettii ain, ko sie ko olit syönt ja käit ruokalepoloil ja nukuit, ni siul ol käs tuollee rinna pääl ja sie niiko unissaiskii sahasit! Tietyst joku hermovika, ko kovast tek ja pitkii päiviä.

Syksyllä metsätöihin

Metsätyöt rahdinajoinen olivat haluttuja talvisia töitä Kannaksellakin. Rauta-teiden ratapölkkyä tehtiin vielä 1920- ja 30-luvuilla veistämällä. Siinä ”paalu vestos” miehet myös kilpailivat keskenään. Ratapölkky oli pituudeltaan 270 cm, leveys 24 cm ja paksuus 16 cm.

- No kesä ko ol mänt ja rakennukset tuliiit valmies, ni talvelha sie käit rahis ja mie muista jot paalu vestoskii?

- Paalu vestos mie käi, en mie muuta rahtii juur tehtää. Mie läksi ko tuliiit kylmät ilmat enkä tykänt kylmäl rakennuksil olla ja veisti sit koko talve ratapölkkyä.

- Vieläks siul o muistis, jot mitä siihe aikaa vestos paalult maksetti?

- No se ol sillee, jot minikälaine metsä ol. Metsää myöte se ol, nyt viimiseks ol kolme ja puol, kolme ja kaks ja puol markkaa.

- Miul o sellaneikkii muistikuva, jot sie olit sen aja kaikie kovempii paalu vestäjiä? Mei kyläs ol Pennase Jopi, sie olit Enkkuas, ja tais olla viel joitakii muita. Työ sil hirmusel päivä pittuuvell, koval sisul ja ahneuvell teittä, ja tais olla viel pikkune kunniahimokii? Vällee taisitta koittaa kilpaakii?

- No kyl sitä tul kilvatuukii! Ko ol hyvä metsä, ni siin syksysen päivän kolmekymment ratapölkky mie löin ja kolmel pölkyl voiti Rautiais-Heikkii. Yläjärvel ko vestettii veljmiehe kans, ni se ol siin kaheskymmenäskaheksast kolmekymmenäänäljää pölkky päiväs ko mie vesti. Mut se päivä ol sellane, jot mie veisti koko päivä, siis pimiää ast. Ja sit ko tul hämää, nii sit veljmiehe kans kaaettiin miul se toise

päivä annos. Hää läks sit metsäst kottii ja mie jäi sin ja pimiäs karsin ne ja veteli saksii kans tellaa ja tuln yöl pois millo tuln. Sit aamusil ko mäntii metsää ni kaaettiin hänel puut hämää. Mut päivä ko tul, nii mie nousi pölkyl ja veisti koko päivä. Voileipä miul ol pölkyl pääl ja siit haukkaasi, mut sitäkkää aikaa en istunt.

- Nii, sellane muistikuva miulkii jäi, ko Yrjö-setälläi siin meä naapuris ol paljo miehiä kortteeris, jot ei ne miestä ihmeellisempiä olleet siihe aikaa ko nykysiikkää, mut sillo miehet joutuivat tekemää paljo kovempi töitä. Ko ne läksiit iha pimiäl, ja pimiäl tuliiit takasi. Ettäält ko tuliiit ja kortteeris olliit ja ko ol suuret perreet ja pienet tilat, eikä muuta tienamie mahollisuutta olt, nii se pan isännät tiukil.

- Nii se ol. Sen tietääp, kuka o ratapölkkyä veistänt, jot se ei lähe helpol kolmekymmentäkkii pölkkyä, ko ne pittää ensittäi puutkii kaataa!

- Nii se ol suurist puist, ko miekii muista, jot se ol kolmii-neljää ja viittäkkii pölkkyä peräkkäi. Eihä niist tietyst paljo karsimista, ko silot metsät olliit. Mut siin joutu paljo päiväs vestämää, ko kymmeniikkii pölkylöi, jot ei se leikite tult.

- Ja se syksyne päivä, sanotaa siin Joulu alla, ni se ei ole nii pitkä!

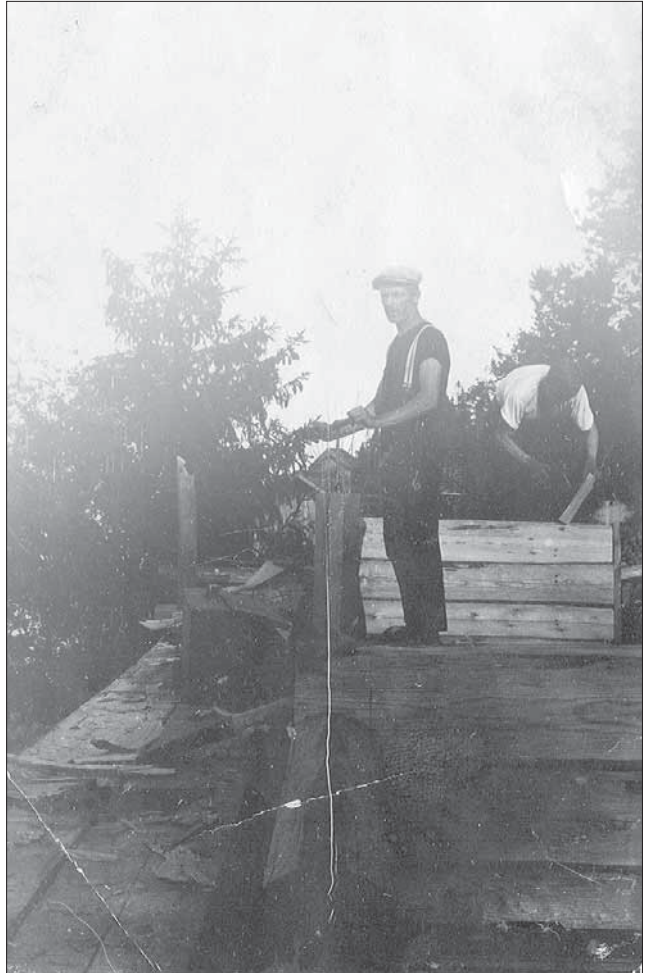
- Käit sie paalu vestos iha viimise ast ko siel Karjalas oltii, enneko nää sovot tuliiit?

- Kyl mie käi. Ko miul ol vaa sellane pikkune se tila, ni en mie siin olt. Mut viimeks mie tei paljo rakennustyötä talvellakkii. Mie tei sisustöitä.

Urakierron alku – paimenesta rengiksi

- Sie oot viel ruumiillisest tavallise hyvä kunnos. Tietysth sitä alkaap jo remonttiloi ja sellasii tulla, niiko vanhaa koneeche, mut sitä o sitä ikkääki jo.

- Mie muista sillo alkuvuosin, ko en olt viel rakennuksillakkaa, mie oli

Matti rakennuksella. Hän urakoi rakennuksia ja kunnostuksia Pyhäjärvellä, Sakkolassa ja Käkisalmissa, Talvisodan jälkeen Alavudella ja Helsingissä, taas uudelleen Pyhäjärvellä ja jatkosodan jälkeen Jämsässä, Keuruulla, Jyväskylässä, Hämeenkyrössä ja viimeksi Huittisissa.

renkin kuus vuotta yhes talos meää kyläs. Mie oli sellane hyvä mänemää, jot ei minnuu isännä huolint paljo käskii. Mie käi yöt nuotal ja päivät oli muus työs. Heinäaikkakkaa, ko se aurinko nous siin kolme aikaa, ni mie oli jo Heikkilämäl haast hevosii ottamaa mänös. Toisinnaa piettiin päiväl ruokatunt, kons ol tilaisuutta, mut usjast painettii vaa koko aja. A käyttipä viel joskus pyhänäkkii, ko toiset siin piirileikkii kankaal pyöriit, isännä kans kiertel (kesänuotalla) kallaa pyytämäs. Se ol kyl vähä katkeraa, ko ol kaunis ilma, mut isäntä ko hyväst sano, jot nyt ois nii hyvä ilma jot eiks lähettäs? Kyl se miul vastemielistä ol, mut mie mäni, enkä näyttänt nyrpiää naamaakaa. Nii – kymmevuotine mie oli, ko läksi kotont paimeneks. Kahten kesän olin ensittäi Yläjärvel ja sit mie oli Tiituaal yhten kesän. Sit mie sen ammati lopeti, sen paimene. Sit alko joutuu jot mäni rengiks ja oli kuus vuotta renkin.

- Paljos siihe aikaa ol rengi palkka ko sie nii pienen poikan mäni?

- Se ol 300 markkaa vuoves. Talo vaate ol ja talo ruoka tietyst. Eikä siin olt oikee paljo tuhlaamista, ko miul jäip yhten vuoten, ko osti kalossit itsellei, ni 295 markkaa syksyl säästöö. Ja toisin vuosiin jäip kokonaa säästöö.

- No olis pyörä jo siihe aikaa?

- Ei. Eikä missää oikee

käytykää, mäntii siihe kankaal vaa ja piirileikkii pittiit siin ja siin vaa oltii.

- Sillee tuliiit sit huvitukset kuitattu?

- Nii. Eikä olt pukuloiakaa, ko nyt o tää vieis puku, ni ei sitä joka vuot ole ostettu.

- Juu, toiselaist ne ajat olliit ja toiselaist on nyt! No, mie toivota vaa haastateltaval hyvää terveyttä ja monnii vuosii!

Isoisä eli äijä Matti eli haastattelun jälkeen vielä 14 vuotta tehden maatalous- ja metsätöitä poikansa Väinön tilalla.

Jatkuva liikkeellä olo piti hänet suht’ terveenä aina 80-vuotiaaksi asti, vaikka noudattamansa ruokavalio oli jo silloin kaikkien terveysasiantuntijoiden kauhistus.

Muistan erityisesti hänen vielä vanhanakin jäntevän suonikkaat käsivartensa. Vasta muutto Lauttakylään vanhustentaloon ja sen myötä vähennyt liikunta rappeutti ruumiin muutamassa kuukaudessa.

Matti kuoli huhtikuussa 1975. Jo harvalukuinen aseveljien joukko laski hänen haudalleen vapausoturiin havumiekan.

JUHA PIRKKAMAA
Jokioinen

Syvän surun murtamina ilmoitamme, että rakas Puolisoni, Isämme ja Äijämme

Veikko Tapani Laamanen

s. 26.12.1922 Pyhäjärvi, VPL
k. 01.12.2009 Huittinen

Sä olit elämäntoveri kultainen, sua olisin pitänyt täällä' alhaall' edelleen.

Mutt' Taivaan Isä sun nouti pois parempiin majoihin täältä' taistoist', ahdingoist'.

Sun nään mä jälleen luona Herran, kun kotiin saavun maan päältä sinne kerran.

Rakel

Sanat eivät riitä kiittämään

Liisa perheineen

Sirpa perheineen

Jukka perheineen

Esa perheineen

Petri perheineen

Leena

Rainer

Satu perheineen

Ari, Kirsi perheineen

Siunattu hiljaisuudessa vain lähimpien läsnä ollessa.

Rakkaamme

Maanviljelijä

Kyösti Sakari PÄRSSINEN

s. 12.05.1966 Kiikka
k. 20.12.2009 Kiikka

Kiittäen ja kaivaten

Äiti ja isä

Jukka

Timo, Helena ja Eveliina

Viivi ja Lari

Saara-täti perheineen

sukulaiset ja ystävät

Niin lyhyt askel ajasta ikuisuuteen, niin kapea raja välillä taivaan ja maan.

Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Lämmin kiitos osanotosta.

Lahja Mäkitalo, o.s. Nuora on poissa

Ystäväni **Lahja Mäkitalo** o.s. **Nuora** sai iäisyyskutsun 12.12.2009 Satakunnan Keskussairaalassa. Lahja oli syntynyt Vpl. Pyhäjärvellä ja muistan hyvin, kuinka yhdessä kävimme Lohijoen kansakoulua. Opettajana oli v. 1932 nuori **Johannes Kähönen** ja hänen jälkeensä heti seuraavana vuonna opettajan tehtävät otti vastaan **Matti Orpana**.

Rippikoulua me Ylläppään lapset kävimme Pyhäjärven kirkolla ja silloin olimme kaksi viikkoa kortteerissa, koska matkaa kotiin kertyi yli 30 kilometriä. Ylläppää ei ollut kirkonkirjojen mukaan oma kylänsä, vaan kuuluimme Rotjanlahden kylään taloa n:ro 1. Myöhemmin kotikylämme sitten sodan aikana tuli kuuluisaksi tykkipatteristaan ja muista sota-ajan tapahtumista.

Lahjan ja muiden tyttöjen kanssa kävimme v. 1938 raamattukursseilla kirkolla. Kaksi viikkoa kurssit kestivät. Matkaa taitettiin yhteisellä potkukelkalla ensin Yläjärven jäätä pitkin ja siitä sitten Haapaniemen ja Ivaskan-saaren kautta kirkolle. Matkareitti oli tuttu, sillä itsekin olin kulkenut jo sitä seitsemänvuotiaasta asti.

Vuosien myötä pidin yhteyttä koulutoveriini, joka sotien jälkeen asettui asumaan Siikaisiin, josta myös aviopuoliso löytyi. Lapsuuden ja nuoruuden iloiset päivät ja hyvät ystävät säilyvät mielessäni. Lahja Mäkitaloa kaipauksella muistellen.

LILJA SALONEN, o.s. Kilpeläinen

Kirkonsanoma

Pyhän edessä

Olemme alkaneet kolmannen vuosituhannen toisen vuosikymmenen, kun kirjoitamme luvun 2010. Vasta äskenhän se oli, kun opettelimme aloittamaan vuosituhannen uudella numerolla. Tällaisten rajapyykkien kohdalla huomaa ajan kuluvan kiihtyvällä nopeudella.

Suomen ev.-lut. kirkko on päättänyt aloittaa tämän uuden vuosikymmenen kolme ensimmäistä vuotta yhteisenä teemanaan ”pyhä”. Jo on aikakin kaiken sinänsä tärkeän tekemisen ja touhuilun keskellä

pysähtyä sen asian ääreen, mikä on kristillisessä uskossamme kaikkein olen- naisinta.

”Pyhä” on ominaisuus, joka toki tunnetaan myös kristinuskon ulkopuolella. Uskontotieteilijät ovat havainneet, että pyhyyteen kuuluu hyvin yleisesti kaksi ominaisuutta, jotka ovat keskenään jännitteisiä mutta kuuluvat silti yhteen. Pyhä on samalla kertaa jottaakin pelottavaa, joka kuitenkin salaperäisellä tavalla vetää ihmistä puoleensa. Vanhan testamentin isien kokemukset olivat juuri tällaisia: Jaakob painimassa

Jumalan kanssa, Mooses palavan pensaan edessä, jossa hänen oli riisuttava kenkensä, profetta Jesaja, joka kauhistui saastaisia huuliaan pyhän Jumalan puhuttelussa.

Myös Jeesuksen opetuslapset kokivat Mestariinaan pyhän vavisuttavan läsnäolon. Mutta hänessä he näkivät myös Jumalan rakastavat kasvot ja anteeksiantavan sydämen. Pyhä Jumala on Isä, jota vastaan rikkominen kauhistuttaa ja hävettää mutta joka ottaa kaiken tuhlanneen lapsensa avosylin vastaan.

Pyhä Jumala ei osoita pyhyyttään vain harvinaisissa ja poikkeuksellisissa kokemuksissa. Pyhän voi kohdata myös keskellä arkea, jos haluaa ottaa arjen itsensänselvyydet Pyhän Jumalan lahjana. Jumalan pyhyys puhdistaa meitä sanallaan ja sakramenteillaan. Ehtoollispöytään astuessamme läsnä oleva Kristus virittää meissä laulun ”Vaiti kaikki palvokaamme salaisuutta Kristuksen. Hän on tullut keskellemme, väisty, huoli maallinen” (virsi 228).

JUHANI FORSBERG

Tapani Laamasen muistolle

Isäni, maanviljelijä **Veikko Tapani Laamanen** kuoli 1.12.2009 kotonaan Huittisissa.

Hän oli syntynyt Tapaninpäivänä 26.12.1922 Vpl Pyhäjärven Porsaanmäellä **Aleksanteri** ja **Emilia Laamasen** suuren perheen kuopukseksi.

Isän lapsuus ei ollut helppo, sillä hän menetti oman isänsä jo 2-vuotiaana. Tämä kuoli yllättäen keuhkokuumeeseen ollessaan vasta 42-vuotias. Kotitila oli melko iso: oli peltoa, oli metsää yhteensä noin 100 hehtaaria. Isossa navetassa oli lehmä, sikoja, kanoja ja tietysti myös hevosia. Työtä oli paljon, mutta työssä opastajia liian vähän nuorelle pojalle. Isäpuoli tuli perheeseen Tapanin ollessa vajaan 4 vuotta vanha. Oman isän paikkaa hän ei kuitenkaan koskaan pojalle korvannut.

Tapanikin sairastui vakavaan keuhkokuumeeseen. Hän joutui makaamaan sängyssä pitkän aikaa, mutta parani lopulta. Kun hän viimein pääsi terveenä ulos, kaverit ihmettelivät suut pyöreinä, kun näytti siltä, että hänestä oli jäänyt jäljelle vain suuri pää!

Koulunkäynniltä ja kodin töiltä aikaa jäi myös monenlaisille leikeille ja urheilulle. Urheilulajeista vahvimaksi Tapani kehittyi pitkän matkan juoksussa, johon hän sai päivittäin hyvää harjoitusta ajaessaan juosten lehmät hakaan ja takaisin. Matka oli parin kilometrin pituinen. Vakava onnettomuus sattui keran kuurupiiloleikissä, kun Tapani kiipesi piiloon lantalan katolle ja putosi sieltä terävään aidanseipäaseen. Seiväs lävisti hänen reitensä. Oli mätäkuun aika ja haava melkoinen, mutta onneksi apu saatiin ja poika parani.

Isän ”kultainen nuoruus” jäi kovin lyhyeksi, sillä hänen ollessa vasta 16-vuotias syttyi sota. Koitti vaikeat ajat ja evakkoonlähtö, ensi vaiheessa Pohjanmaan kautta Somerolle, josta isän perhe oli mukana ostamas-

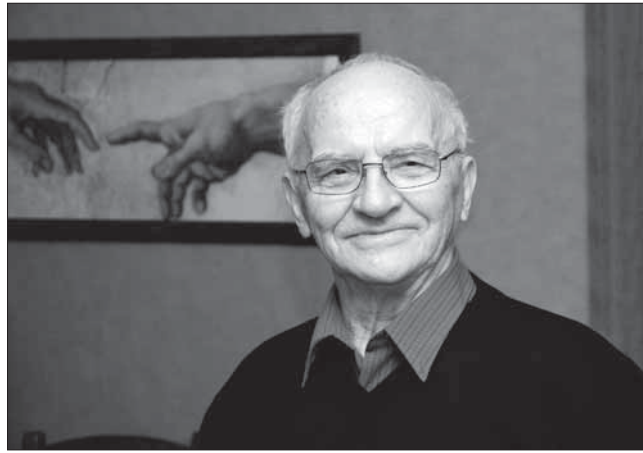
sa Kurin kartanoa syksyllä 1940. Kartanossa asui kaikkiaan 18 karjalaisperhettä, joten ahdasta oli.

17-vuotiaana nuori Tapani yhdessä ystävänsä **Matti Tenkasen** kanssa väärensivät vanhempiansa nimikirjoitukset, jotta pääsivät lähtemään sotaan Suomea puolustamaan. Kova oli polte päästä tekemään oma osuus isänmaan puolesta.

Sodassa kuluikin sitten isältä se nuoruuden aika, jolloin tavallisesti opiskellaan ja hankitaan ammatti. Tämän hän koki todella vaikeana, kun kaiken joutui sodan jälkeen opettelemaan ikään kuin kantapään kautta. Kyllä siinä suomalaista sisua tarvittiin! Hyvin paljon isää auttoi myös se, että hän koki hengellisen herätyksen ja sai elävän, todellisen uskon Jumalaan. Tämä oli hänen turvansa ja voimansa elämän loppuun asti. Sitoutuminen seurakuntaan ja seurakuntatyöhön oli isälle tärkeä asia.

Sodan jälkeen isän tie kulki eri vaiheitten kautta Huittisiin Räikänmaalle. Pian hän tapasi **Tuulikki Oravan**, ja nuoret solmivat avioliiton vuonna 1948. Aika oli köyhää ja puutteellista, mutta eteenpäin mentiin nuoruuden innolla. Meitä lapsia syntyi ensin kuusi ja sitten vähän myöhemmin vielä kaksi lisää. Kyllähän siinä töitä sai tehdä, että ruokaa ja lämmintä riitti kaikille. Vähä vähältä rakennettiin lisää ja uutta maatakin ostettiin. Kun me lapset vähän kasvoimme, olimme tietysti vanhempiemme apuna kaikenlaisissa töissä.

Suuri suru ja menetys kohtasivat isää ja koko perhettämme, kun Tuulikki-äitimme kuoli yllättäen keuhkoveritulppaan tammikuussa 1978. Me muut lapset olimme jo muuttaneet pois kotoa, mutta isän yksin huollettaviksi jäivät vielä nuorimmat lapset, jotka olivat tuolloin 9- ja 12-vuotiaat. Elämä ei ollut helppoa, mutta eteenpäin oli silloinkin mentävä päi-

vä kerrallaan. Onneksi isällä oli lohtu ja turva Jumalassa, ja hän sai elää todeksi lupauksen: ”Niin kuin on päiväsi, niin on myös voimasi.”

Kesällä 1979 isä avioitui uudelleen löydettyään puolisoekseen **Rakel Mannisen**. Elämä alkoi jälleen hymyillä. Rakel ja Tapani saivat myös yhden yhteisen lapsen ja isän elämä sai jälleen uuden ison ilon ja pitkäkestoisen haasteen kuusikymppisenä.

Kotiseudulleen Karjalaa Tapani ja Rakel tekivät useita mieleenpainuvia matkoja ja ystäväystyivätkin perheen kanssa, joka nykyisin asuu Tapanin kotitalon paikalla. Vuonna 2000 meitä oli mukana isompi joukko lähisukulaisia, ja oli hienoa päästä omin silmin näkemään isän kotikonttuja.

Vanhuuden iässä isä joutui kohtaamaan vielä kaksi suurta surua, kun kaksi sisarusparvestamme kuoli parin vuoden sisällä.

Isä oli varustettu melko optimistisellä luonteella, ja hän oli erityisen taitava käsitään. Hän opetteli muu-

raamaan, hitsaamaan sekä tekemään niitä lukemattomia töitä, joita maanviljelyksessä ja rakentamisessa tarvitaan. Myös me pojat saimme jo varhain lapsuudessa opetella monenlaisia asioita, sillä lapset otettiin töihin mukaan ”kun vain kynnelle kykenivät”, kuten sanonta kuuluu.

Äidin kuoltua isä opetteli leipomaan, ompelemaan, siivoamaan ja tekemään kaikenlaisia kotitöitä. Ompe-lutöissäkin hän oli niin taitava, että teki jopa nuorimman tyttärensä työtovereille kolme juhlapukua sekä lapsenlapsensa vanhaintanssipuvun 81-vuotiaana.

Isä oli auttavainen ja hyväsydäminen ihminen. Me lapset saimme häneltä todella merkittävän perinnön! Paljon saimme myös **Emilia**-mummun eli isän äidin kautta, joka eli perheessämme 90-vuotiaaksi, kuolemaansa asti.

Isää syvästi kaipaamaan jäävät puoliso Rakel ja lapset ja lastenlapset perheineen.

JUKKA LAAMANEN

Kuolleita

Hilma Maria Järviö o.s. **Rastas** kuoli Lahden Kaupunginsairaalassa 26.12.2009 läheisten saattelemana.

Hän oli syntynyt Raudun Karjalassa, Kaskaalan kylässä 17.9.1918. Hänen vanhempansa olivat **Kristiina** ja **Samuli Rastas**.

Kuolleita

Äidin muistolle

Äiti – **Irja Talja** on poissa. Suruviesti Sastamalan terveyskeskuksesta kiiri 19.11.2009. Äiti oli syntynyt Sakkolassa 14.4.1916 **Väyrysten** sisarusarjan esikoisena. Sakkolan Hovikylän Loskenkujalla oli Äidin se oikea koti – lapsuuden ja nuoruuden koti, mutta johon oli mahdollisuus vain muistoissa palata.

Äiti joutui lapsista vanhimpänä jo nuorena tekemään perheen eteen paljon. Usein hän muisteli kuinka oli jo varhain kutsunut sukkia sisarille ja käynyt isän kanssa ropsimetsällä. Koulun Äiti oli käynyt kiertokouluna ja viimeiset luokat uudessa Hovikylän koulussa, joka edelleen on paikallaan.

Eräällä sukanvientreisulla naapuripitäjään Pyhäjärvelle Äiti tapasi isän eli suntio-Matin pojan **Martin**, ja siitä alkoi heidän yhteinen taipaleensa. Häitä vietettiin isän kotipaikalla Pyhäjärvellä 1936. Kauan ei Äiti yhteistaloudessa Isän kotipaikalla Pyhäjärvellä saanut asua, kun sota vei evakkomatkaan – taas takaisin ja uudelleen evakkoon. Evakkopaikkoina olivat Pylkönmäki, Alavus, Sammaljoki ja Rautajoki. Pyhäjärvellä syntyivät lapset **Siiri** ja **Arvo**. Evakkopaikoilla syntyivät **Sirkka** ja **Aarne**. Muut lapset, allekirjoittanut, **Aulis**, **Aimo** ja **Asko** syntyivät ns. loppusijoituspaikassa Tyrvään Pohjolanjärvellä, omassa kodissa, jossa vartuimme, ja jossa Äiti ja isä asuivat vuodesta 1947 Vammalaan muuttoon 1984 asti. Äiti kasvatti suurperheen hyviä neuvoja jakaen ja tasapuolisesti.

Lastenlapset ja lastenlastenlapset olivat Äidille kaikkein rakkaimpia. Lapsia, lastenlapsia ja lastenlastenlapsia oli Äidillä kaikkiaan 34.

Pohjolanjärvellä eletty aika on muistettavinta perheikkaa, joka oli Äidille varsin työntäyteistä. Aikaisin aamulla navetalle, sisätyöt lasten parissa myöhään iltaan ja lisäksi peltotyöt, sekä mm. pyykinpesupäivät vain pyykkilautaa apuna käyttäen. Pyykkinarut pihapiirissä olivat pitkiä – Äiti muisteli niitä ”liputuspävinä”. Kaiken muun ohella Äiti vielä kutoi matot, pöytäliinat, sukat ym. Joka lauantai oli se piirakan ja kakkaroiden paistopäivä, joka on jäänyt kaikkien lasten mieleen.

Vaikeimmat hetket olivat Äidille Aimon hukkuminen juhannuksen alla 1970 ja Isän kuolema 1991. Äiti asusteli yksin Vammalan asuntoa viimeistä vuottaan lukuun ottamatta. Vuosi sitten oltiin joulu kotona ja sen jälkeen turvallinen paikka oli Hopun vanhainkoti,

johon Äiti sopeutui hyvin ja jossa hän viihtyi. Yksin eläessään Äidin hyvänä tukena kodinhoitajien lisäksi olivat lähellä asuvat Siiri ja Arvo.

Äiti oli hyvin huumorintajuinen ja hänellä oli karjalainen tapa käsitellä ja ohittaa mm. suru sanomalla isän kuoltua ”Mitä työ itkettä? Kaikille meille on se poislähdön päivä määrätty ja sen vain Jumala tietää – Hän päättää kaiken”. Äidillä olikin syvä usko Jumalaan. Aina viimeisiin aikoihin asti hän kuunteli radiosta aamu- ja iltahartaudet sekä jumalanpalvelukset.

Tuo Karjalassa eletty aika oli hyvin muistissa ja siihen palattiin usein. Äiti puhui vain Karjalan murteella. Karjalaan paluu ei ollut ehkä niin toivottu kuin isällä, mutta kun mahdollisuus sinne käyntiin tuli, niin heidän sinne suvun kanssa bussilla 1990 lähdettiin. Äidin kotia Loskenkujalla ei enää ollut, mutta Loskenkuja oli ja Kuparisen talosta sijainti paikallistettiin. Tutut Emäntäkoulun seudut, koulu ym. paikat toivat matkantekijöille sellaisen puheensorinan, ettei ollut epäselvyyttä karjalaisen matkasta. Matkan jälkeen Karjalasta Äiti totesi ”Ku hyö veivät, nii pitäköö”.

Äiti siunattiin 5.12.2009 lähiomaisten ja ystävien läsnä ollessa Tyrvään siunauskappelissa Roismalassa. Siunaustilaisuus alkoi 10-vuotiaan **Antti Rintamäen**, eli lastenlastenlapsen soittaessa kornetilla ”Maan korvessa kulkevi lapsosen tie”. Siunauksen toimitti **Auli Airas-Laitila**, joka puheessaan ”Jouluksi kotiin” puhui karjalaisen kohtaloista ja mm. sotaajan sotilaista, jotka halusivat jouluksi kotiin – Äiti pääsi jouluksi kotiin. Muistotilaisuus pidettiin Vammalan seurakuntatalolla, jossa aluksi **Raija Seurala** lauloi laulut ”Karjalan kunnailta” ja ”Laps olen köyhän kauniin Karjalan”. Ruokailun jälkeen pappi puhui karjalaisuuden merkityksestä Äidille ja miten ”köyhä ja kaunis” Karjala käsitteet sopivat yhteen. Adressien luvun jälkeen allekirjoittanut muisteli Äidin varsin työntäyteisiä tässäkin kerrottuja aikoja.

Nyt Äidillä, mummolla, isomummolla on varmasti Isän luona hyvä olla !

ANTERO-poika, Lahti

Kuolleita

Helvi Lahti o.s. **Musaka** syntynyt 31.10.1924 Pyhäjärven Vernitsalla. Kuollut 18.12.2009 Ikaalisissa, siunattu 9.1.2010 Ikaalisten kirkossa.

Merkkipäiviä

Paavo Pärssinen täytti 80 vuotta

Vpl. Pyhäjärvellä 12.1.1930 syntynyt **Paavo Pärssinen** saavutti kunnioitettavan 80 vuoden merkkipaalun Huittisissa.

Lapsuutensa Paavo sai viettää Pyhäjärven Keljan kylässä, jossa aloitti ennen talvisotaa myöskin koulunkäynnin Salitsanrannan kansakoulussa. Talvisodan evakkovaiheen jälkeen Paavo muutti yhdessä muun perheen kanssa takaisin kotiseudulle. Koulunkäynti jatkui ja lähtemättömästi jäivät nuoren pojan mieleen jatkosodan yhdessä muiden nuorten kanssa aikana vietetty aika Pyhäjärvellä. Tutuksi tulivat niin Kuoppalammin maasto kuin Pyhäjärven rannoille suuntautuneet onkimatkat. Varsinkin kookkaat lahnat olivat mieluisaa saalista.

Muiden pyhäjärveläisten tavoin kesällä 1944 oli jälleen lähtö evakkoon edessä. Uusi kotiseutu löytyi Huittisten Vesiniityltä, jonne vanhemmat **Aino** ja **Toivo Pärssinen** rakensivat kotinsa. Paljon oli työtä ja touhua, joihin myöskin nyt jo nuorukaiseksi

ehtinyt Paavo sai osallistua. Hän avioitui huittislaisen **Hely Vatasen** kanssa 1951. Paavo Pärssinen on aina ollut taitavaa käsistään ja erikoisesti hän tunsikin vetoa kirvesmiehen töihin. Pääkaupunkiseudulla oli kuitenkin paremmat ansiomahdollisuudet ja niinpä nuori perhe muuttikin Järvenpäähän 1956. Uusi kotiseutu otti Pärssiset omakseen. Omakotitalo valmistui Vuoritielle ja myöhemmin toinen talo valmistui Terhonpolulle 1973. Kesämökki valmistui Hartolaan. Sitten iski Lapin kuumme ja Pärssiset hankkivat Äkäslompolasta Ylläsjärven rannalta toisen kesäpaikan 1982. Hirsikehikko tuli tontille ja Paavo pystytti sen valmiiksi. Vaikka matkaa kertyikin, lähes 1000 kilometrin matka taittui nopsasti. Monet hillasuot ovat vuosien mittaan tulleet tutuiksi.

Sormet syyhysivät kuitenkin vielä uuden talon rakentamiseen ja niinpä Keravalle valmistui talo 1987. Paavo on tehnyt pitkän 25 vuotta kestäneen päivätyön Väinö Korolaisen raken-

Paavo, tytär Terttu Salo, Tertun poika Mika ja Paavon sylissä Mikan tytär Maija 1/2 vuotta. Kuva: Antero Pärssinen.

nusliikkeen palveluksessa. Paljon tehtiin töitä mm. rakennushallitukselle. Mieleen ovat jääneet monet eduskuntatalossa suoritettut remontit.

Eläkeikään ehdittäessä Huittinen alkoi siintää Paavon ja Helyn mielessä. Niinpä v. 1993 olikin muutto Huittisiin edessä. Vaimon kotipaikasta tuli nyt oivallinen perheen asuinpaikka. Lapset **Terttu** ja **Jarmo** hallitsivat entisiä taloja. Huittisten Karjalaisen toiminta on aina ollut

tuttua. V. 1951 hän toimi mm. seuran puheenjohtajana. Paavo on osallistunut myöskin aktiivisesti Huittisten Invalidien toimintaan ollen useita vuosia yhdistyksen hallituksessa mukana. Samoin Huittisten Diabetis-yhdistyksessä on Paavo ehtinyt toimia hallustasolla useita vuosia.

Merkkipäivää vietettiin 10.1. lasten ja suvun lähipiirissä. Parhaimmat onnitelut työn ja toimen miehelle.

REINO ÄIKIÄ

Merkkipäiviä

Vuokko Sanelma **Kiiveri**, o.s. **Tenkanen**, syntynyt Pyhäjärven Vernitsalla Havukappalissa, täytti 85 vuotta 22.12.2009 Imatralla.

Perhekuvassa edessä vas. Vuokko, tytär Sinikka ja hänen tyttärensä Tiia. Takana Jarmon poika Juho, Jouko, Jarmo, vaimonsa Merja ja Joukon vaimo Marju.

Kerttu Pylvänäisen muistolle

Sinä synnyit Pyhäkylän Kalmpolvessa 15.06.1922. Kasvoit ja vartuit nuoreksi neidoksi ja kävit Räisälän kansanopiston ennen sodan syttymistä. Olit hyvin tiedonhaluinen ihminen aina kuolemaasi saakka. Osallistuit vielä aivan viime aikoina eri seminaarien luennoille ja imit niistä tietoja itseesi.

Meidät Tampereen Pyhäjärvikerhon jäsenet taivoitti suruviesti poismenostasi vasta marraskuussa, vaikka olit poistunut joukostamme jo 24.08.2009. Saimme tidon Veteraanilehdestä. Olimme ihmetelleet miksi sinua ei näkynyt tarinatuokioissamme syys- ja lokakuussa, koska olit ahkera kerhossa kävijä. Olit myös kovasti asioihin kantaa ottava, suoraluontoinen ihminen. Et hyväksynyt jokaista ystäväksesi, mutta jos sinun luottamukseksi sai, olit mukava ihminen.

Olit hyvä käsistäsi, virkkasit erilaisia pikkuliinoja ja annoit niitä ystävillesi lahjoiksi. Minäkin sai niitä vastaanottaa. Myös pukeutumisesi oli persoonallista. Halusit erottua joukosta. Askeleesi oli kevyt viimeiseen asti. Me Pyhäjärvikerholaiset muistamme sinut Kerttu sanavalmiina karjalaisena naisena. Jäimme kaipaamaan paikkaasi kerhossamme.

Lepää rauhassa Taivaanisän hellässä huomassa. ”Tähtöset syttyy kullaten maan, kaipuuni kiittää tähtien taa. Siellä vain rauhan sieluuni saan, tuskani tyyntyy – levon mä saan.”

LAILA INNANEN, kerhon pj

Merkkipäiviä

50-vuotishääpäiväänsä viettivät 31.12.2009 Tampereella **Raija** o.s. **Ovaska** ja **Keijo Pitkänen**.

KERRO PERHEUUTISET Pyhäjärvi-lehdessä. Julkaisemme joka numerossa tietoja perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, poisnukkuneista, vihi-tyistä ja valmistuneista. Lähetä tiedot toimitukseen, kerro sukujuuret ja laita mukaan myös valokuva. Muistathan kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun, kiitos!

Pyhäjärveläisiä oppineita

Professori Keijo Kajantie

Pyhäjärveläissyntyinen professori **Keijo Kajantie** kuuluu eturivin hiukkasfysiikan tutkijoihin maailmassa. Kyseessä on tieteenala, jota tuskin voidaan harjoittaa muuten kuin tiiviissä kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

Kajantie on tehnyt tutkimustaan pitkän päivityksen. Hän väitteli fysiikan tohtoriksi vain 25-vuotiaana ja valittiin Helsingin yliopiston fysiikan apulaisprofessoriksi 30-vuotiaana 1970 sekä professoriksi kahta vuotta myöhemmin. Hän pysyi virassaan niin pitkään kuin se oli mahdollista eli 68-vuotiaaksi saakka.

Hän tekee eläköidyttyäänkin tieteellistä työtä yliopistolla. Seuraavassa **Juhani Forsberg** haastattelee pian 70-vuotisrajapyykin saavuttavaa Keijo Kajantietä.

Professori Keijo Kajantie, lähdetään liikkeelle tutkijanurastasi. Mikä sai sinut suunnautumaan fysiikan ja juuri hiukkasfysiikan alueelle?

– Itse asiassa Norssista lähtiessäni minusta piti tulla matemaatikko ja jos kysytään miksi näin, johtavat jäljet Pyhäjärvelle, ensin isäni ja sitten isäni äitiin **Hilma Lundéniin**. Täältä on peräisin taipumukseni matematiikkaan. Hilma kävi viisi vuotta keskikoulua Käksälnessä, todistukset olivat hyvät, mutta varattomuuden takia ei kou-

lunkäynti jatkunut. Naimisiin vaan ja perhettä rakentamaan, naisen osa silloin. Isäni taas koulutettiin Käksälnessä ylioppilaaksi ja hän lähti Helsinkiin opiskelemaan matematiikkaa. Kun vielä sodan jälkeen Suomen matematiikalla Nevanlinnan takia oli ihailua herättävä maine, ei minulle opiskelualan valinnasta koskaan ollut epäilystä. Kuitenkin kohta huomasi, että luonnon tosiasioiden ymmärtäminen oli vieläkin antoisampaa, matematiikka oli vain työkalu, ja kun tilaisuus siirtyä tähtitieteeseen ja fysiikkaan tarjoutui, tartuin siihen empi-

Mikä pitää sinut edelleen kiinni tieteellisessä työssä?

– Se on niin kiinnostavaa, antoisaa, innostavaa. Tietomme luonnosta kasvaa jatkuvasti ja minulle tämä on konkreettisesti tietoa maailmankaikkeudesta ja sen käytöstä ohjaavista luonnonlaeista. Ajattele nyt, kohta tiedämme miten kaikki tähdet ja tähtijärjestelmät ovat syntyneet alkuräjähdyksen kosmisesta puurosta. Siis ymmärrämme tiettyyn rajaan saakka koko maailmankaikkeuden historian. Joku raja kuitenkin aina on ja tätä rajaa siirretään pois päin. Joku voi tietysti sanoa että mitä hyötyä tästä tiedosta on, eikä voida elää ilman sitä. Ihan oikeutettu ajatus, mut-

ta minusta vaan ihmisen on selvitettävä paikkansa luonnossa.

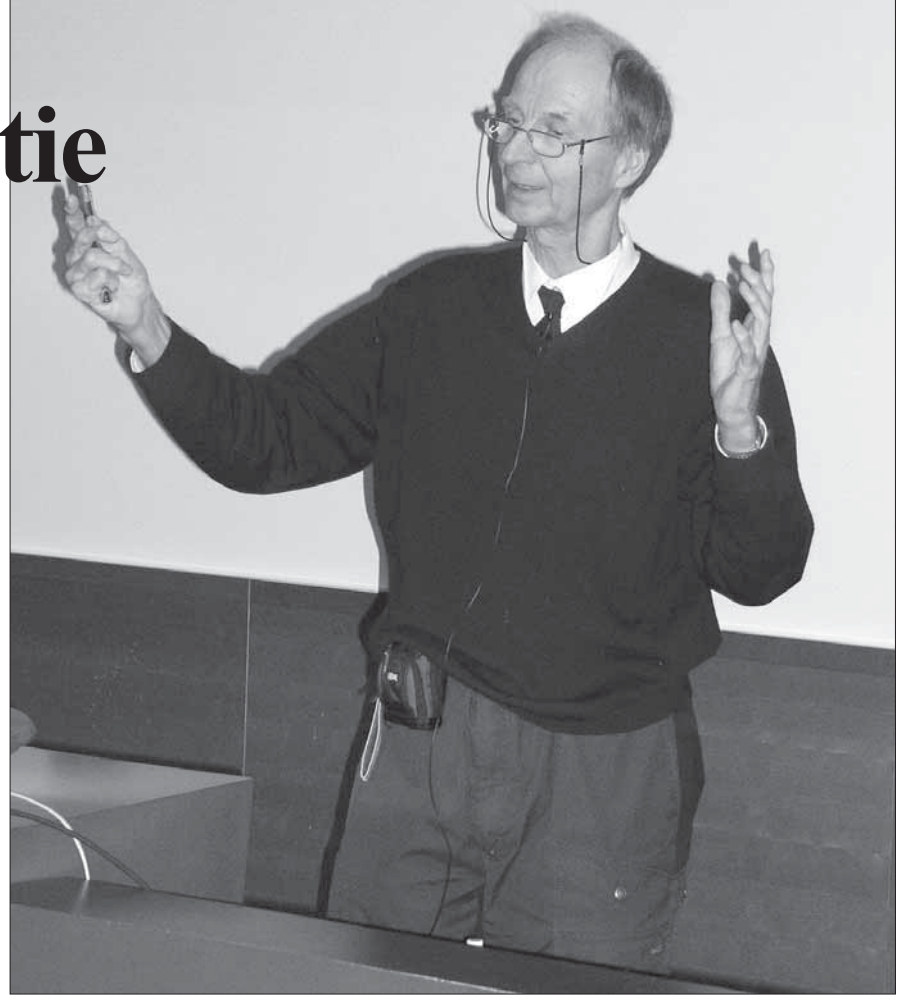
Voisitko kertoa muutoksesta, joka tieteenalallasi on tapahtunut puolen vuosisadan aikana?

– Tieteen arkipäivässä tuntuu ihan sama asia kuin normaalielämässä: sähköinen tiedonsiirto. Aloitin sähköpostin käytön keväällä 1985, ensimmäisen kerran törmäsin webbiin syksyllä 1992 kun istuin päätteeni ääressä CERNin tutkimuslaitoksessa Genevessä. Taakseni tuli seisomaan loppujen lopuksi minua virassa seurannut **Kari Rumukainen**, joka sanoi ”kirjoita siihen www”. Koskaan en ollut näitä kirjaimia kuullut, mutta tein työtä käskettyä ja ruudulle tuli muutama rivi ajankohtaista tietoa hiukkasfysiikasta. Siitä se vallankumous lähti osaltani liikkeelle ja pianhan on elämä hyvin hankalaa ilman päivittäistä yhteyttä selaimen kautta verkkoon. Tieteen sisällä taas sama tuntuu mittalaitteiden kehityksessä, ajattele nyt mikä valtava määrä tietoa on käsiteltävää jos yritetään seurata kaikkien maailman tähtien kehitystä alusta loppuun.

Tutkiessaan maailmaa ja ihmistä jo vanhat kreikkalaiset jakoivat kaikkeuden makrokosmukseen eli ”suureen maailmaan” ja mikrokosmukseen eli ”pieneen maailmaan”, joiden käsitettiin olevan suhteessa toisiinsa. Millä tavalla mikrokosmosta tutkiva hiukkasfysiikka ja maailmankaikkeuden kuuluvat yhteen nykyajankaisessa tieteessä?

– Niitä voidaan kokeellisesti tutkia ja havainnoida riippumattomasti, mutta ymmärtämisen kannalta tarvitaan molemmat. Auringonhan näkee jokainen ja se varmasti on makrofysikaalinen olio. Mutta mistä tulee sen energia? Se tulee auringon sisällä tapahtuvista hiukkasfysiikallisten reaktioista ja tämä varmasti on pelkkää mikrofysiikkaa. Sama pätee koko maailmankaikkeuteen. Nyt tiedetään varmasti että tavallisen tähtien aineen lisäksi maailmassa on kuusinkertainen määrä pimeää ainetta. Se on ”pimeää” sikäli että se nähdään vain epäsuorasti, painovoimavaikutustensa kautta. Mutta mitä tämä aine todella on? Tämä taas on perustava mikrofysiikallinen ongelma, joka vielä odottaa ratkaisuaan.

Onko ns. tavallisella ihmisellä (joka tässä yhteydessä tarkoittaa ei ammattimaista hiukkasfysiikan tai maailmankaikkeuden tutkijaa) mahdollisuutta hahmottaa käsityksiä ”mus-

70 vuotta täyttävä Keijo Kajantie jatkaa yhä tieteellistä tutkimustyötään.

tista aukoista” tai ”monista mahdollisista maailmoista”?

– Tähän kysymykseen voi antaa oikean vastauksen vain ”tavallinen ihminen”, mutta minusta ehdottomasti on mahdollista ymmärtää nämä käsitteet. Tarvitaan vain hieman viiteliäisyyttä ajatella uudella tavalla ja ohjausta, neuvontaa. Minusta tuntuu että maallikot usein yliarvioivat tiedemiesten kykyä ymmärtää, ihan tavallisia ihmisiä hekin ovat, hieman joissain asioissa pidemmälle koulutettuja. Esimerkkinä uudesta ajattelusta voisi olla sen ymmärtäminen että valon nopeus on suurin mahdollinen nopeus ja että tämän nopeuden voi saavuttaa vain massaton hiukkanen. Ja massaton hiukkanen aina liikkuu valon nopeudella. Vähän kummalliseltsä tämä voi tuntua mutta näin nyt vaan on.

Osaatko kertoa yleistajuisesti, mikä on sinua itseäsi eniten innostanut tieteellinen löytösi? Entä mitkä tutkimustuloksistasi ovat saavuttaneet eniten kansainvälistä tunnustusta ja keskustelua?

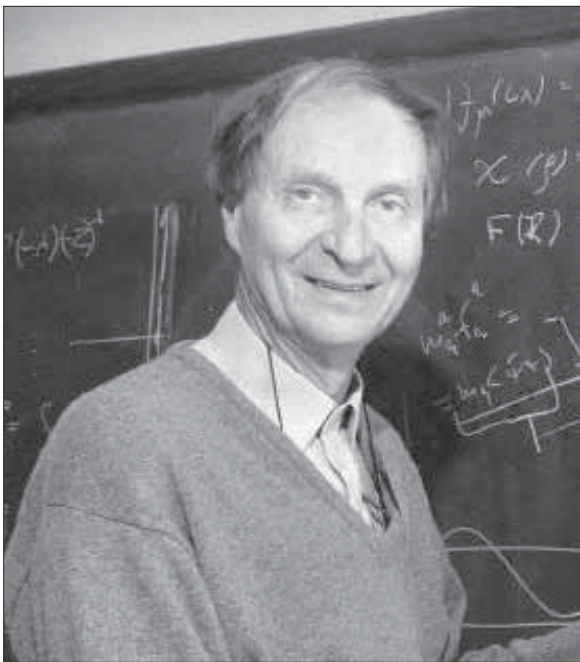
– Tämä meidän maailmankaikkeutemme oli aikaisemmin paljon pienempi ja kuumempi. Kun se joskus oli millimetrien kokoinen (kyllä, tarkoitan todella millimetrejä!), tapahtui siinä olomuodon muutos, sen sisältämän kuuman aineen rakenne muuttui. Me laskimme 90-luvulla täsmälleen mitä nykyiset teoriat sanovat tämän olomuodon muutoksen tapahtumista. Yleensäkin huomiota herättäneet tuloksetni liittyvät tällaisiin ääri-ilmiöihin, myös sellaisiin joita voidaan toteuttaa isoissa laboratorioissa pamauttamalla kaksi isoa ydintä vastakkain.

Mennään sitten karjalaisuuteen ja pyhäjärveläisyyteen. Mitä ne merkitsevät sinulle? Sukusi esivanhemmat muuttivat Vpl. Pyhäjärvelle Orimattilasta. Onko ”orimattilaisuudessa” jotakin kiehtovaa?

– Toki minua kiinnostavat sukuni alkujuuret Orimattilassa, mutta ei siinä mitään erityisen kiehtovaa ole. Olen taas aina ihmetellyt miksi karjalaisuudessa on jotain maagista ja myyttistä. Paikannimetkin pelkinä sanoina tuovat mieleen jotain salaperäistä ja erikoista. Olenkohan sodan aikana kuullut niitä radiosista ja ne ovat silloin iskostuneet mieleen käänteente-

kevien tapahtumien yhteydessä? Kun sitten raja käytännössä sulkeutui jäi tuo kohtalokas mielikuva vallitsevaksi. Minähän voin koska vaan mennä Orimattilaan ja näen että se on ihan tavallinen suomalainen taajama, Karjala taas mielessäni on salaperäinen ja runollinen paikka. Vaikka tiedän että samat kaup-paketit ja kunnan hallintorakennukset Pyhäjärvelä näkymät määräisivät jos se olisi pysynyt suomalaisena.

– Mikä on sitten tällaisen ajattelun tulevaisuus, häviääkö se tämän sukupolven mukana? Minä olen oikein

- * Keijo Olavi Kajantie syntyi Hämeenlinnassa 31.1.1940, isä Arvo Kajantie oli Pyhäjärven Sortanlahden kauppiaan Hjalmar Kajanderin poika.
- * kirjoitti ylioppilaaksi 17-vuotiaana 1957, suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon 1960 ja väitteli filosofian tohtoriksi 1965 hiukkasfysiikan alalta.
- * Toiminut tutkijana Ruotsissa, Sveitsissä ja Yhdysvalloissa
- * Fysiikan professori Helsingin yliopistossa vuodesta 1972, eläkkeelle 2008
- * Suomalaisen tiedeakatemian jäsen vuodesta 1973
- * laaja tieteellinen julkaisutoiminta pääasiassa hiukkasfysiikan alalta
- * harrastuksia: sukututkimus ja kuntourheilu

Keijo 1942.

ylpeä siitä, että poikani **Eero** teki äskettäin automatkan Karjalaan ja palasi siltä mm. mukanaan valokuva, jolla hän istui Variskiven päällä. Tälle hän lopui vanha raja Laatokan koillisrannalla. Paikalle löytämisessä olisi haastetta jokaiselle Karjalan matkailijalle. Rajakonnun rajakivi maantien varrella on helppompi kohde. Luulen siis kyllä, että karjalaisuuden erikoisuus säilyy myös tuleville polville ja häviää vasta kun tai jos Venäjä normalistuu, matkasta Pyhäjärvelle tulee yhtä arkipäiväinen kuin matkasta Örmättilään. Nykyään hän se on enemmän seikkailu kuin matka sanotaan Etiopiaan, lehtijutun arvoinen.

Olet aktiivinen sukututkija ja seiviteltyt Kajantie/ Kajanderin suvun vaiheita (lehtemme lukijat menkää internetissä Kajantien kotisivuille!). Mikä sinua viebättää sukututkimuksessa? Oletko tutkinut muitakin sukutaustojasi kuin isän puolen sukulinjaa?

– Sukututkimuksessa viehättää löytämisen ilo. Tiedot on aina kerätty johonkin rajaan saakka ja haasteena on aina tämän rajan siirtäminen kauemmaksi. Mikä riemu kun monien yritysten jälkeen pääsee taas askelen eteenpäin! Täsmälleen sama kuin tieteellisessä tutkimuksessa. Surullista vaan, että tarkkaa tietoa voi saada vain jonnekin 1700-luvulle saakka. Olisipa fantastista tietää, missä olivat esi-isämme vuonna nolla. Sillä aivan varmasti nämä esi-isät ovat olleet olemassa. Ihmisen perimää tutkimalla päästään sitten väestöjen tasolla eteenpäin, mutta yksilöt häviävät joukkoon.

– Minulla on hyvä tuore esimerkkikin löytämisen ilosta. Isäni isä **Hjalmar Kajander** piti kauppaa Sortanlahden niemellä. Minua on aina askarruttanut hänen taloudellinen tilanteensa, arvelin että satama oli valtion maalla ja kaupan tontti oli vuokrattu. Mutta missä ovat dokumentit? Kiitos vanhan sortanlahtelaisen **Asko Haaranen** löytyi aivan luonnollinen ratkaisu: mene Kansallisarkistoon ja pyydä nähtäväksesi sodan jälkeen evakuoituille maksettujen korvausten käsittelypöytäkirjat. Ja sieltähän kaikki tiedot todella yksityiskohtaisesti löytyivät. Analogia tieteelliseen tutkimukseen menee pitkälle, ensinnäkin ihmettelee miksi olin niin pöllö etten tätä itse heti keksinyt, ja toiseksi ratkaisu antaa paljon enemmän tietoa kuin sen, mitä oli etsimässä.

Mitä ajattelet ns. Karjala-ky symyksestä? Entä nyky-Venäjästä ja sen politiikasta?

– Minun henkilöhistoriassani on osuva esimerkki siitä mitä hyvää on Suomen ja Venäjän suhteissa. Minähän en ole perimältäni karjalainen, vaan esi-isäni tulivat Pyhäjärvelle Örmättilästä 1872 ja Rauman

seudulta noin 1900. Ja he tulivat siksi että Pietarin läheisyys tarjosi uusia taloudellisia mahdollisuuksia. Tämän vaikutus ulottui pitkälle Laatokasta pohjoiseenkin. Neuvostovalta sulki rajan mutta Venäjän rajan yli jo pääsee hieman yrittämällä ja taloudellista yhteistyötä on. Venäjä on kuitenkin vielä tsaristisessa traditiossa autoritäärisesti johdettu maa, jossa lakia luetaan niin kuin johon haluaa. Minun on vaikea kuvitella että tähän tulisi mitään muutosta tulevaisuudessa. Suomi on kuitenkin, onnella tai taidolla, kehittyä ja menestyä ison naapurin vieressä ja tämän tasapainoilun varaan pitäisi tulevaisuuskin rakentaa. Karjala-kysymys poistuisi itsestään jos raja itään olisi samanlainen kuin raja länteen. Uskaltaisiko tällaista toivoa? Internet läheistää kansoja ja voi olla, että ilmastonmuutoksen torjuminen pakottaa kansat, myös Venäjän, yhteistyöhön. Ellei sitten joku hörhö Siperiassa rupea luulemaan että meilläähän on hyötyä ilmaston lämpenemisestä. Ei ymmärrä ettei hän elä erillisessä saarekkeessa, kaikki on yhteydessä kaikkeen.

Palataan vielä tieteelliseen tutkimukseen ja maailmankatsomukseen. Yksinkertaistetusti ”maailmankuva” tarkoittaa tieteellisin välinein hahmotettavaa teoriaa ja todellisuutta maailmankaikkeudesta. ”Maailmankatsomus” sisältää muitakin ulottuvuuksia kuten kysymykset ihmiselämän tarkoituksesta, moraalista, hyvästä ja pabasta.

Professorikollegasi Kari Enqvist on viimeisimmässä kirjassaan julistautunut ”uskonnottomaksi”. Perinteinen vaihtoehto ”agnostisismi” (eli Jumalan/jumalien olemassaolosta ei ole tietoa) ei näytä riittävän hänelle. Kosmologien joukosta löytyy useita, joiden ajattelu kulkee samoilla linjoilla. Toisenlaisiakin ajatuslinjoja on kosmologien keskuudessa löytynyt. Mitä itse ajattelet näistä asioista. Onko kristinuskolla tai uskonnolla ylipäätään sijaa maailmankatsomuksessa, jonka taustaa on nykytieteen maailmankuva?

– Toki olen lukenut Enqvistin kirjan ja mielestäni hän uskonnosta puhuesaan lausuu itsestään selvyksiä. Luonnontieteessä on sijaa uskonnolle vain sikäli että olisi toki mielenkiintoista tietää miksi ihmislajille on biologisen kehityksen aikana syntynyt taipumus uskoa asioihin jotka eivät ole totta, joita ei luonnossa ole, jumaliin, ihmeisiin, jne. Tällaisen taipumuksen olemassaolo, jopa äärimmäisenä fanatismi, on tietysti tosiasia. Moraalikysymyksellä hyvästä ja pahasta ei myöskään tarvitse olla mitään tekemistä uskonnon kanssa, kyllähän toki uskonnottomallakin on tästä oma käsitys.

Karjalan Liitto 70 vuotta – monipuolinen juhluvuoosi käynnistyy

Karjalaista kulttuuria ylläpitävä Karjalan Liitto täyttää tänä vuonna 70 vuotta. Liitto perustettiin huhtikuussa 1940 kotinsa menettäneiden yli 400 000 siirtokarjalaisten etujen valvojaksi ja on tänä päivänä noin 45 000 Karjalasta ja karjalaisuudesta kiinnostuneen kansalaisjärjestö.

– Viime vuonna liittoon liittyi lähes 3000 henkilöä, iloitsee liiton toiminnanjohtaja **Satu Hallenberg**.

– Nykyisin Karjalan Liitto on keskittynyt karjalaisen perinteen ja kulttuurin ylläpitoon ja Karjalaa koskevan tiedon jakamiseen. Jäsenistöstä suuri osa on siirtokarjalaisten jälkeläisiä, mutta joukossa on myös muita karjalaisuudesta kiinnostuneita.

Karjalan Liiton 70-vuotisjuhluvuotta vietetään monin tavoin, luvassa on runsaasti tapahtumatarjontaa pitkin vuotta. Juhlavuosi käynnistyy lauantaina 23.1.2010 pidettävällä Karjalan kirkot ja hengellinen elämä -seminaarilla. Seminaarin puheenjohtajana toimii teologian tohtori **Juhani Forsberg**.

Tilaisuudessa juhlavuoden siunaavat arkkipiispa **Leo** ja emerituspiispa **Voitto Huotari**. **TT Hannu Kilpeläinen** käsittelee aiheita ”Kun ekumenia oli nuori – kirkkojen yhteistyö Karjalassa”. Kirkkojen kohtaamisesta Karjalassa puhuu emeritusprof. **Pentti Laasonen** ja TT Juhani Forsberg käsittelee aiheita “Karjalaisen kansan luteri-

lainen seurakuntaelämä ennen ja nyt”. Karjalan hengellisestä lauluperinteestä kertoo prof. **Reijo Pajamo** ja herätysliikkeistä Karjalassa **TM Juha Valkeapää**. Prof. **Tapio Hämysen** aiheena on ortodoksinen kirkko Karjalassa, ja karjalaisista luostareista esitelmöi FM **Sari Hirvonen**.

Karjala kiinnostaa tutkijoita. Uusinta Karjala-aiheista tutkimusta esitellään 2.2. alkavassa ja koko kevään jatkuvassa 2000-luvun Karjala-tutkimus Studia Generalia -sarjassa.

– Seminaarit jatkuvat syyspuolella karjalaisen esihistorian, itkuvirsien, murteiden ja kielen esittelyllä. Seminaarit järjestetään asutusseminaarilla lukuun ottamatta Karjalatalolla Helsingissä, kertoo liiton kulttuurisihteeri, tiedottaja **Mervi Piipponen**.

Karjalan Liiton valtakunnalliset ekumeeniset hengelliset päivät pidetään Mikkelissä 6.-7.3.2010. Päivien teemana on menestys ja uudelleen rakentaminen.

Vuoden karjalaiset kesäjuhlat pidetään juhannuksen edellä Helsingissä 17.-20.6.2010, ja kesätapahtuma kantaa nimeä Karjalaiset laulujuhlat.

70-vuotisjuhluvuoden ohjelmatarjontaa voi seurata mm. internetistä osoitteesta www.karjalanliitto.fi.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Nuoren pojan sota-ajan muisto Mannerheimista

Haluaisin kertoa muutamalla sanalla, millainen henkilö marsalkka Mannerheim oli meitä lapsia kohtaan. Oli kesä 1942 tai 1943, sitä en enää muista, mutta päivä oli kaunis. Minä, **Kalevi Yrjönpolka Mäkilevo**, 13 v, istuin vanhemman veljeni **Nestorin** kuusivuotiaan tyttären kanssa kotini pihassa aidan päällä. Paikka on Laatokan rannalla Lohijoen kylässä, Metsäpirtti-Käkisalmi tien laidassa. Hiljaista oli, ei kuulunut tykkien kumuakaan rajalta. Mutta jopas alkoi kuulua autojen hurinaa. Tämä sai poikasen valpastumaan.

Taipaleenjoen suunnasta näkyi tulevan useita henkilöautoja. Ensimmäisenä tulikin tuttu – tuttu siksi, että sen matkustajana oli majuri, joka usein osti kalaa. Tämän umpiauton perässä ajoi kuusi avojeeppiä. Kolmannessa istui itse marsalkka. Hän oli ensimmäinen, joka vastasi minun ”sotilaalliseen” tervehdykseen. Salamana häntä seurasi koko upseerikunta myös jokaisessa autossa. Tämä seurue oli mennyt Ylläppään tykkipatterille suorittamaan tarkastusta.

Sisareni **Helvi** oli seurannut aitan ovenraosta tätä ohiajoa ja tuli luoksemme ja sanoi: ”Olpas teil paljo tuttu”. Siis mie vaatimattomasti: ”Ol pakko tervehtii, ko Marskikii ol kyyvis. Niitä muita herroi mie en tuntentkaa. Mut kai hyö tuns miut”. Sisko oli myös tunnistanut hänet, sotamarsalkka **Mannerheimin**.

KALEVI MÄKILEVO

Studia Generalia -luentosarja kertoo 2000-luvun Karjalan tutkimuksesta

2.2. – 27.4.2010 Karjalatalon juhlasalissa (Käpylänkuja 1, Helsinki). Luennot alkavat kello 18.00. Tilaisuudet ovat maksuttomia ja yleisölle avoimia. Luentosarja toteutetaan yhteistyössä OK-opintokeskuksen kanssa. Muutokset mahdollisia.

2.2. Karjala muistin ja utopioiden paikkana, FT Outi Fingerroos

Karjala on muistin ja utopian paikka. 1800-luvulla syntynyt karelianistinen aate loi mielikuvan yhtenäisestä Karjalan heimosta ja sen menneisyydestä. 1900-luvulla mielikuvat Karjalasta kiinnittyivät Vienan ohella Neuvostoliitolle menetettyyn Karjalaan: menetetyn paikan muistoon ja haaveisiin sinne paluusta. Karjalasta on tehty muistojen ja utopioiden paikka niin suomalaisia kuin suomalaista kansakuntaakin varten. Luento paneutuu näihin kysymyksiin sekä historian että nykyisyyden kautta.

9.2. Karjalainen nainen ja sankaruus, FT Tarja Kupiainen

Sankaruus on urotekoja, urhoollisuutta ja yhteisön edun laittamista oman edun edelle. Usein sankarit mielletään miehiksi, miehuulliset teot sankariteoiksi. Luenossa pohditaan, miten nainen ja naisellinen mahtuvat sankaruuteen. Entä millaista sankaruutta erityisesti karjalainen nainen kantaa itsessään? Teemoja tarkastellaan lähihistorian ja kansanrunouden näkökulmista nykyhetkeen peilaten.

10.3. Evakkous kehollisena kokemuksena, HTT Anna-Kaisa Kuusisto-Arponen

Luenossa tarkastellaan evakkolasten kokemuksia pakotetusta siirtymisestä. Lasten kokemushistoriassa keholliset tunnemuistot säilyivät pitkään, sillä puhumattomuus sekä yhteiskunnallinen hiljaisuus estivät niiden käsittelemisen. Vasta viime vuosina tunnemuistojen rooli sotakokemusten tutkimisessa on tunnustettu.

17.3. Kerronnan merkitysten jäljillä – Matka ja koti siirtokarjalaisten muistelukertomuksissa, FM Ulla Savolainen

Siirtokarjalaisten kirjoitetut muistelukertomukset kerovat matkoista paikkojen välillä sekä kodeista, joissa asuttiin ja asutaan. Matkan ja kodin teemoihin liittyy myös abstraktimpia, kielen ja kerronnan rakenteisiin kytkeytyviä kodittomuuden ja kuulumisen merkityksiä. Folkloristisen analyysin avulla on mahdollista tavoittaa nämä epäsuorat merkitykset ja ymmärtää uudella tavalla sekä siirtokarjalaisten kokemuksia että kerrontaa kulttuurin merkityksiä tuottavana, välittävänä ja säilyttävänä prosessina.

22.4. Vastakkainasettelusta rinnakkaiseloon – ortodoksinen siirtoväki ja paikallisyhteisö, FM Heli Kananen

Ensin oli konflikti, nykyisin ortodoksisen kirkon arvostettu asema. Miten tämä kehitys mahdollistui? Kuinka paikallisten alkuaan alempiarvoisempaa pitämien karjalaisten asemaa nostettiin? Miten sotien henkisesti ja asuttamisen fyysisestikin muuttamat paikallisyhteisöt voitiin päivittää vastaamaan muuttunutta tilannetta? Kuinka alkuun toisilleen vieraiden muodostamassa yhteisössä rakennettiin yhteenkuuluvuuden tunnetta ja cheytettiin yhteisöä sisäisesti?

27.4. Sosiaalinen vuorovaikutus kaakkois-suomalaisessa maalaisyhteisössä 1600- ja 1700-luvulla, FT Kari-Matti Piilahti

Keiden kanssa oltiin tekemisissä 1600- ja 1700-luvun maaseudulla ja ketkä muodostivat lähimmän sosiaalisen verkoston? Mitkä seikat vaikuttivat keskinäiseen vuorovaikutukseen? Maalaisyhteisön kanssakäymistä valotehtaan etupäässä avioliitto- ja kummisuhteiden kautta. Esityksen painopiste on Karjalan ja Hämeen rajalla sijainneessa Valkealassa, mutta esimerkkejä poimitaan myös muilta paikkakunnilta.

Kunnanvaltuusto kokoontui Pyhäjärvellä TYKKIEN JYSKEESSÄ

Pyhäjärven kunnanvaltuusto vieraineen kuvattuna Alavudelle 8.11.1940. Istumassa vasemmalta kauppias **Mikko Lappalainen**, kunnankirjuri **Vilho Toiviainen**, opettaja **Vihtori Haapasalo**, maanviljelijä **Juho Pärssinen** (Tiitua), maanviljelijä **Juho Pärssinen** (Puikkoinen), rovasti **Karl Wiika**, maisteri **Impi Wiika**, toimistoap. **Anni Toiviainen**, kansanedustaja **Matti Pärssinen**.

Seisomassa vasemmalta: herrastuomari **Matti Viskari**, maanviljelijä **Juho Äijö**, maanviljelijä **Heikki Mu-sakka**, opettaja **Otto Karjalainen**, kauppias **Viljo Hämäläinen**, kassanhoitaja **Eino Äijö**, maanviljelijä **Heikki Inkinen**, kamreeri **Lauri Pitkänen**, maanviljelijä **Juho Kaasalainen**, kassanhoitaja **Juho Äikiä**, maanviljelijä **Tuomas Kaasalainen**, maanviljelijä **Aapro Luukkanen** ja muurari **Tobias Huppunen**.

Viimeinen Pyhäjärven kunnanvaltuusto valittiin 1936 ja se toimi aina vuoteen 1944 saakka. Puoluejakautuma valtuustossa oli: maalaisliitto 11, kokoomus 5 ja sos.dem. kolme edustajaa. Oheisessa kuvassa on myöskin kamreeri **Lauri Pitkänen** joka nousi valtuustoon 1.6.1939 kuolleen **Heikki Päiväläisen** jälkeen. Vaikka valtuustoon oli valittu myöskin varajäsenet näitä ei ilmeisesti kutsuttu valtuuston kokouksiin. Olikohan niin, että silloisen käytännön mukaisesti varajäsenen pesti alkoi vasta varsinaisen jäsenen kuoltua.

Tarkastelin mm. vuoden 1939 valtuuston pöytäkirjat ja kokouksia pidettiin vuoden aikana kaikkiaan yhdeksän kertaa, joista kertyi 194 pöytäkirjaan merkittyä pykälää.

Syyskuun 21. päivänä pidetty kokous oli asialistaltaan tavanomaista pidempi, sillä pykälää kertyi peräti 40.

12.10. pidettyyn kokoukseen osallistui myöskin jo suojajoukkoihin 7.10. ilmoittautunut isäni **Juho Äikiä**. Lieneeköhän isä-Juho ehtinyt silloin käväistä tarkastamassa Rotjanlahdessa miten viiden päivän ikäinen **Reino**-poika ajatteli maailmanmenosta.

Maisteri **Impi Wiika** toteaa kokouksien kestäneen varsin kauan. Puhuttiin asiasta ja asian vierestä. Välillä pidettiin ”sajutunti” ja taasen jatkettiin. Pöytäkirja laadittiin puhtaaksi ”reaalijassa” käsin kirjoittamalla ja kokouksen päätteeksi se allekirjoitettiin puheen-

johtajan ja sihteerin toimesta ja valitut pöytäkirjantarkastajat varmensivat allekirjoituksellaan todetun sen laadituksi kokouksen päätösten mukaisesti. Pöytäkirja asetettiin välittömästi kuntalaisten nähtäväksi kunnantuvan ilmoitustaululle.

Pöytäkirjan alussa todettiin kuinka monta edustajaa oli kokouksessa saapuvilla. Valtuutettujen nimiä ei mainittu. Sen sijaan kokouksesta poissa olevien valtuutettujen nimet kirjoitettiin pöytäkirjaan ja yleisenä toteamuksena oli ”poissa syytä ilmoittamatta”.

Muutaman kerran kävi niin, että joku valtuutetuista tulikin kokoukseen hienman myöhässä ja kokous ja pöytäkirjan pitokin oli jo edennyt pari kolme asiaa kohtaa. Asia ratkaistiin vetäisemällä nyt paikalle saapuneen mutta jo poissa olevaksi merkityn valtuutetun nimi kynällä yli.

Lähempään tarkasteluun otin vielä 29.1.1940 pidetyn valtuuston kokouksen ja siitä laaditun pöytäkirjan. Jouduin tarkastamaan oikein kahteen kertaan voiko olla totta, että Pyhäjärven Vpl. valtuusto kokous pidettiin kunnantuvalla vain vajaan 30 kilometrin päässä Taipaleen taistelujen etulinjasta. Näin kuitenkin oli. Se miksi **Impi Wiika** ei mainitse historiankirjassa tätä kokousta saattaa laillisesti olla aivan oikein. Se,

että **Impi Wiika** itse ei ollut paikalla vaan oli jo Alavudelle ei tietenkään asetanut kokouksen laillisuutta kyseenalaiseksi, mutta kun hänen lisäkseen kuusi muuta valtuutettua oli kokouksesta syytä ilmoittamatta poissa, ei kokouksen päätösvaltaisuus täytynyt.

Puheenjohtaja totesi kuitenkin olojen olevan varsin poikkeuksellisen ja niinpä asioita oli aloitettu kuitenkin käsittelemään ja tekemään päätöksiä.

Kunnanvaltuusto kokoontui tykkien jyskeessä

Vpl. Pyhäjärven kunnanvaltuusto kokoontui viime sotien ja välirauhan aikana hyvin harvoin.

Mainiossa **Impi Wiikan** kirjoittamassa pitäjähistoriassa mainitaan vain kaksi kokousta. Niistä toinen pidettiin Alavudella 8.11.1940, jolloin myöskin kokouksen osanottajat vieraineen valokuvattiin.

Seuraavan kerran valtuusto kokoontuikin sitten vasta 1944 Pyhäjärvellä.

Todennäköisesti valtuusto kokoontui vuoden 1940 aikana vain kaksi kertaa. Vuoden ensimmäinen kokous pidettiin 29.1.1940 Pyhäjärven kunnantuvalla ja todennäköisesti tykkien jyske saattoi kuulua kunnantuvan vankkojen hirsiseinien läpi.

Kuten edellä jo todettiin kokous ei täyttänyt kuitenkaan silloista asetuksen mukaista sääntöä päätös-

valtaisuuden takia, sillä paikalla oli vain 12 jäsentä, kun olisi vaadittu 19 jäsenestä vähintään 13 olevan paikalla.

Itselleni tuo kokouksen ajankohta oli suuri yllätys. Isäni **Juho Äikiä** kuului kunnanvaltuustoon. Ennen arkistossa käyntiäni olin siinä uskossa, että isäni olisi ollut rintamantehtävissä, ei tosin **Kekinniemen** sulku-linnakkeella, vaan **Konevitassa**, mutta lomaa on saatu ilmeisesti valtuuston kokoukseen. Ainakaan häntä ei ollut merkitty poissaolevaksi kokouksesta.

Alkuperäinen, oheen jäljennetty pöytäkirja, puhukoon omaa kieltään lähellä Taipaleen eturintamaa pidetystä kokouksesta.

”Pöytäkirja laadittu Pyhäjärven kunnan kunnanvaltuuston kokouksesta kunnantalossa 29 päivänä tammikuuta 1940. Saapuvilla oli 12 valtuutettua ja poissa olivat **Impi Wiika**, **Matti Viskari**, **Otto Karjalainen**, **Juho Pärssinen**, **Tobias Huppunen**, **Lauri Pitkänen** ja **Aleks Pärssinen** syytä ilmoittamatta”.

Kokouksesta kertyi 20 pöytäkirjapykälää. Osa käsiteltävistä asioista oli varsin tavanomaisia.

Oheissa muutamia poikkeuksellisten olosuhteiden kannalta tärkeitä asioita.

§:1

Kokous ei jäsenmäärään nähden tullut päätösvaltaiseksi (1 jäsen puuttui) mutta ottamalla huomioon nykyiset poikkeukselliset olosuhteet päätettiin ryhtyä käsittelemään ja päättämään esille tulevat asiat.

§:2

Tämän kokouksen pöytäkirjaa tarkastamaa, mikä tarkastus toimitetaan kunnantoimistossa heti kokouksen päätyttyä, valittiin valtuutetut **Juho Kaasalainen** ja **Antti Kaasalainen**.

§:3

Kunnanvaltuuston puheenjohtajaksi vuodeksi 1940 valittiin yksimielisesti entinen puheenjohtaja **Vihtori Haapasalo**.

§:4

Kunnanvaltuuston varapuheenjohtajaksi vuodeksi 1940 valittiin lippuäänestyksellä 7 äänellä **Juho Rautiainen** **Impi Wiikan** saadessa 3 ääntä ja **Antti Kaasalaisen** saadessa 1 äänen. Yksi valtuutettu ei osallistunut äänestykseen ja 7 valtuutettua oli poissa kokouksesta.

§:9

Kunnan tilien tarkastajiksi valittiin Maalaiskuntien Liitto ja kunnallisiksi tarkastajiksi **Eino Äijö** ja **Mikko Matikainen**. Varatilintarkastajiksi valittiin **Antti Kaasalainen** ja **Ville Kankaanpää**.

§:14

Kunnan edustajaksi valtion tulo- ja omaisuusverotuslautakuntaan valittiin varsinaiseksi jäseneksi **Eino Äijö** **Yläjärveltä** ja varajäseneksi **Emanuel Nikkanen** **Tiitua**lta.

§:15

Otettiin käsiteltäväksi v. 1939 syyskuun kokouksessa toimitetusta taksoituslautakunnan jäsenien vaalin tarkistaminen poikkeuksellisten olojen vuoksi ja päätettiin ettei taksoituslautakunnan varsinaisiin jäseniin tehdä mitään muutosta. Taksoituslautakunnan varajäseniin tehtiin sellainen muutos, että kaatuneen **Toivo Kukon** tilalle valittiin **Emanuel Nikkanen**.

§:16

Päätettiin lähettää Isänmaan puolustaja sotureille kunnanvaltuuston tervehdyksenä liittämällä tähän tervehdykseen myöskin kunnallislautakunnan tervehdyksen. Tämän tervehdyksen laatiminen jätettiin kunnallislautakunnan vt. esimiehen **Juho Pärssisen** ja kunnankirjuri

Vilho Toiviaisen huoleksi ja tekevät he tämän ehdotuksen tänä päivänä valtuustolle esitettäväksi.
Tervehdys hyväksyttiin seuraavanlaisena:

Kokoontuneena kunnanvaltuuston tämän vuoden ensimmäiseen kokoukseen pyydämme tervehtiä kotipaikkakuntamme ja koko Suomen rintaman turvaajia ja toivottaa Teille kaikkivaltiaan Jumalan jatkuvaa apua ja siunausta Isänmaamme vapauden turvaamiseksi. Pyydämme liittää tähän myöskin kunnallislautakunnan sydämellisen tervehdyksen.

*Pyhäjärvellä Vpl 29 päivänä tammikuuta 1940.
Kunnanvaltuusto*

Tervehdys lähetetään Karjala-lehteen julkaistavaksi ja monistetaan mahdollisuuksien mukaan ja lähetään kenttäpostina paikkakunnan rintamamiehille.

§:17
Otettiin käsiteltäväksi kunnallislautakunnan päätös 11/1 1940 §:4 jonka mukaan kunnallislautakunta on päättänyt, että kunnallislautakunnan esimiehen tehtäviä tulee edelleen hoitamaan kunnallislautakunnan entinen varaesimies Juho Pärssinen. Kunnallislautakunnan päätös hyväksyttii, joten Juho Pärssinen hoitaa edelleen esimiehen tehtäviä.

§:18
Otettiin käsiteltäväksi kunnallislautakunnan ehdotus kunnan talousarvioksi vuodelle 1940 ja tehtiin sen johdosta seuraavia päätöksiä lisäyksiä ja vähennyksiä.
Menot
Lisättiin avustus rintamamiesyhdistykselle 2000:-
Vähennettiin Tylsämielisten osaston rakentamiseen otettu 50 000:-
Menot yhteensä 2 897 920:-
Tulot
Lisättiin Majoituskustannuksina saatavaa 100 000:-
Lisätään Sotilasperheavustuksina saatavaa 100 000:-
Tulot yhteensä 1 528 101:-
Talousarvio vahvistettiin kuten erillinen talousarvio-kirja osoittaa.

§:19
Luettiin Alavuuden piirin Nimismiehen kirjelmä 20/ 1 1940 N:ro 125 jossa pyydetään valitsemaan pystyviä henkilöitä jotka Alavuudella hoitaisivat tämän paikkakunnan siirtoväkeä koskevia asioita. Keskustelun jälkeen päätettiin valita tarpeelliseksi kunnan edustajiksi mainitulle Alavudelle talollinen Antti Savolainen Enkkuasta, kirjanpitäjä Onni Toiviainen Kostermaasta ja mylläri Matti Inkinen Yläjärveltä ja on heillä oikeus toimia tämän valtuutuksen nojalla pyhäjärveläisten evakoitujen hyväksi kaikilla muillakin paikkakunnilla missä heitä on majoitettu. Päätöksestä ilmoitetaan tämän pöytäkirjan otteella Alavuden piirin nimismiehelle ja kyseisille valtuutetuille toimenpiteitä varten. Päätös julistettiin kunnallislain 30 §:n mukaan kiireellisenä toimeenpantavaksi.

§:20
Päätettiin tämä pöytäkirja nyt heti lukea kuntalaisten tietoon.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Vihtori Haapasalo Vilho Toiviainen
Pöytäkirja tarkastettu ja päätöksien kanssa yhtäpitäväksi havaittu.
Pyhäjärvellä 29 p:nä tammikuuta 1940
Jubo Kaasalainen Antti Kaasalainen

Pöytäkirja luettu kuntalaisten tiedoksi
Pyhäjärvellä 29 p:nä tammikuuta 1940

Jubo Rautiainen Antti Kaasalainen

Tämän kirjoittaja siirtyi monen muun pyhäjärveläisen tavoin Alavudelle 3.12.1939, joten en ollut paikalla, mikäli isäni vieraili kokouksen aikana kotoaan Rotjanlahdessa.
Todettakoon, että parhaillaan tutkin vv. 1934-1940 Käkisalmen Sanomia. Uskoisin sieltä löytyvän selvitystä myöskin viimeisten

1934 pidettyjen kunnallistaalien ehdokasasettelusta, vaalituloksesta ym.
Kunnankirjuri näyttää muuten olleen hieman epä-tietoinen kuinka pyhäjärveläisten sijoituspaikkakunta Alavus oikein kirjoitetaan kuten sanatarkasti kopioidusta pöytäkirjasta todetaan.

REINO ÄIKIÄ

Muutoksia lehdessä 25 vuotta sitten

Pääkirjoitus Vpl. Pyhäjärvilehdessä 25.1.1985

Nyt alkaneen vuoden aikana tulee kuluneeksi kolme vuosikymmentä kun Vpl. Pyhäjärvilehden näytenu-
mero näki päivänvalon ja pian tämän jälkeen lehti alkoi säännöllisesti ilmes-
tyä.

Lehden perustamissanat lausui maanviljelijä, kansa-
edustaja **Jalmari Pusa**. Yhdessä hän Pyhän-Säätiön kanssa näki lehden perustamisen tarpeelliseksi ja lehti perustettiin pyhäjärveläisyyden puolustajaksi ja karjalaisuuden vaalijaksi.

Kuluneiden vuosikymmenien aikana on lehden toimittaminen ollut varmoissa ja vankooissa pyhäjärveläisissä käsissä. Ensimmäisenä päätoimittajana oli jo edellä mainittu Jalmari Pusa. Kun hän terveydellisistä syistä parin vuoden jälkeen joutui luopumaan tehtävästä valittiin lehden päätoimittajaksi 9.4.1957 toimittaja **Martti Tenkanen**.

Hän kiersi uutterasti pyhäjärveläisten keskuudessa, kertoi heistä uusilla asuinsijoilla, heidän töistään, harrastuksistaan ja nousevasta nuorisosta joihin pyhäjärveläisyys tuli saada oikealla tavalla siir-
retyksi.

Kun toimittaja Martti Tenkanen kuuden vuoden jälkeen luopui tehtävästään valittiin lehtemme päätoimittajaksi maanviljelijä **Kauko Hämäläinen**. Yhdessä hän puolisonsa **Annan** kanssa uurasti lehden tekemistä lähes viidentoista vuoden ajan. Tänä aikana lehden tilajakunta nousi kahdentuhannen paikkeille ja myös asiamiesverkosto ja avustajakunta kasvoi merkittäväksi.

Anna Hämäläisen poismenon jälkeen Kauko toimitti lehteä jonkin aikaa yksin, mutta jo vuonna -78 huhtikuun alusta hän sai rinnalleen nuorikkonsa filmaisteri **Eeva Hämäläisen**, joka tällöin valittiin lehden toimitussihteeriksi.

Lehtemme tekeminen näytti nyt entistä vakiintuneemmalta ja kun toimitusneuvosto ja asiamies- ja avustajakunta tahtoi antaa yhteisen panoksensa lehden kehittämiseen näytti kaikki olevan kunnossa.

Elämän lakeihin kuitenkin kuuluu ettei täällä mitään pysyvää ole. Niin kuin viime lehdessä kerrottiin jättivät Kauko ja Eeva Hämäläinen lehden toimitustyöt vuoden vaihteessa. Lehden toimitusneuvosto vastaa tämän lehden ja vielä ehkä muutamien seuraavienkin numeroiden toimittamisesta. Toimitusneuvosto ja säätiön hallitus

Kuva silloisesta toimitusneuvostosta tekemässä tammikuun lehteä. Henkilöt vasemmalta: Kaarle Viika, Reino O. Kukko, Toivo Hinkkanen, Salme Rintala, Erkki Pärssinen, Reino Äikiä ja Mauri Vanhanen.

kokoontuvat lähiaikoina päättämään lehden toimitaja-asiasta. Nyt tässä siirtymäkaudellakin tarvitaan Teidän kaikkien, sekä entisten ja uusien avustajien ja asiamiesten tukea lehtemme hyväksi. Yhteistyön avulla voimme luottavaisin mielin siirtyä juhlavuoteen.
Hyvää Uutta Vuotta 1985 toivottaa
Erkki Pärssinen,
toimitusneuvoston
puheenjohtaja

Saman lehden sisäisivuilla säätiön asiamies **Reino Äikiä** selosti tähän asti Vpl. Pyhäjärvi-lehden toimittamiseen liittyneitä tapahtumia ja lehteen nyt tulevia uusia palstoja ja sisältösuunnitelmia lopettaen laajahkon kirjoitelmansa ”Ja hyvät lukijamme. Tämän tammikuun 1985 lehtemme numero ei kestä kaikkea arvostelua. Tämä numero on tehty toimitusneuvoston talkoovoimin. Tulemme mahdollisimman pian saattamaan lehtemme toimittamisen vastuullisen toimittajan varaan jatka-
maan Kauko ja Eeva Hämäläisen ansiokasta työsar-
kaa.”

Tässä lehdessä aloitettiin mm. säätiön alkuaikojen toimintaan vaikuttaneiden henkilöiden esittely. Ensimmäisenä vuorossa oli Jalmari Pusa ja esittelyn suoritti edesmenneen Pusa tytär **Maija Huju**.

Lehdessä oli myös mm. uutinen tohtori **Juhani Forsbergin** väitöstilaisuudesta.

REINO ÄIKIÄ

Vanhat palstat puhuvat

Pyhäjärvi-lehti 50 vuotta sitten;
kooste Reino Äikiä.

Pyhäjärveläisillä viiden hevososen Suomen ennätys

Keskiaika 1 km. 1.29,9

Pyhäjärveläisten omistamat juoksijat nopeusjärjestyksessä.

O. Purje, ennätys 1.24,8, om. Eero Luukkonen; o. Joki, ennätys 1.30,2, om. Lehtikoiset; o. Eri-Matti, ennätys 1.30,8, om. Lehtikoiset; o. Aro-Usko, ennätys 1.31, om. H. Pakarinen; t. M. T. Sutka, ennätys 1.32,8, om. Eero Luukkanen; r. Reima, ennätys 1.33,5, om. Toivo Kotti; t. Eri-Lulu, ennätys 1.34,2, om. Lehtikoiset; t. Eri-Hari, ennätys 1.3, om. Eero Luukkanen; t. Utukka, ennätys 1.35,5, om. Reino Vuohelainen; t. Eri-Milka, ennätys 1.39,8; om. Niilo Rautiainen; t. Liliste, ennätys 1.39,9, om. Jouko Pakarinen.

»Pyhäjärveläisten» ravikilpailut Hämeenkyrössä

Hämeenkyrön Hevosjalostusseura järjesti tammikuussa Heinijärven jääradalle ravikilpailut, joissa kireäästä pakkasäästä huolimatta saavutettiin varsin hyviä aikoja. Voittoluettelota tutkiessa huomaa, että kilpailut olivat hyvin voimakkaasti »pyhäjärveläiset». Sillä kaikki huomattavimmat voitot menivät pyhäjärveläisten juoksijoille.

Avoin ryhmäajo 2000 m: 1) r. Reima, Toivo Kotti Hämeenkyrö (Saapur) 3.12,0, 2) o. Eri-Matti, Lehtikoiset Tyrvää (Riiska) 3.15,0, 3) o. Aro-Usko Heikki Pakarinen Tyrvää (Kelja) 3.16,0, 4) t. Eri-Lulu, Lehtikoiset Tyrvää (Riiska) 3.26,4.

Tasotusajo 2100 m paal. 1.38: 1) r. Reima 2160 m 3.30,0, 2) o. Aro-Usko 2200 m 3.34,2, 3) A. P. Turisti, N. ja J. Perttula Punkalaidun 2.140 m 3.34,2 sama aika, mutta Aro-Usko oli pään mitan edellä).

Avoin tasotusajo 2100 m, paalulta 1.44: 1) t. Liliste, J. Pakarinen (Kelja), Tyrvää 2100 m 3.39,0, 2) t. Eri-Milka, N. Rautiainen Hämeenkyrö (Enkkua) 2160 m 3.41,0, 3) A. P. Turisti 2220 m 3.44,2.

Avoin tasotusajo 2100 m, paal. 1.50: 1) t. Liliste 2180 m 3.49,9, 2) t. Eri-Milka 2240 m 3.52,8, 3) t. Maikki, J. Lappalainen Ikaalinen 2200 m 3.53,2 (Vernitsa).

Emäntä Maria Lappalaiselle

antoi Karkun Alakylän Marttayhdistys Marttaliiton myöntämän kultaisen ansiomerkin yli 40-vuotisesta uskollisesta ja esimerkiksi kelpaavasta marttatyöstä yhdistyksen hyväksi.

Kun Pyhäjärven kirkonkylässä alkoi Marttayhdistys toimintansa, oli emäntä Maria Lappalainen innostuneesti mukana, saaden toisiakin liittymään yhdistykseen. Vuosien kulu-
tusta perustettiin Alakylään oma kyläkerho. Mutta vaikeudet ennenpitkää olivat tässäkin toiminnassa. Ja niin perustettiin Alakylän Marttayhdistys, joka sai koko kylän naiset innostumaan marttatyöhön. Yhdistyksestä kehittyikin elinvoimainen opinahjo, jonka toiminta oli monipuolista, henki korkeatasoinen, valliten aina lämmin sisäsuuhde. Toiminnassa oli emäntä Maria Lappalainen keskeisimpänä henkilönä.

Nyt vuosikymmenien vieressä muistelemme vielä suurella lämmöllä niitä aikoja. Keskeisin kokoontumispaikka olikin Lappalaisen emännän viihtyisiä koti, jossa myös konsulentit ja neuvojat viihtyivät kuin kotonaan. Lappalaisen suuri ja hyvin hoidettu puutarha sai sivukul-
kijankin ihailemaan ja esimerkkiä ja oppia ottamaan.

Tasotusajo 2000 m, paal. 1.55: 1) t. Liijo, M. Pakarinen Hämeenkyrö 2000 m 3.53,2, 2) t. Luisto, E. Toivonen Ikaalinen 2120 m 4.02,5, 3) t. Tuula, O. Sankari Viljakkala 2120 m 4.06,8.
Tasotusajo 2000 m, paal. 2.00: 1) t. Liijo 2000 m 3.57,2, 2) t. Pipsa, M. Sirkiä Suodenniemi (Konnitsa) 2000 m 4.04,2, 3) t. Ruskon-Tihti, M. Hämylä Hämeenkyrö 2000 m 4.09,2.

Esko Laulajaisen taidonnäyte Rääkkylän vene edusti Suomea Englannissa

Tarkoin 1100-luvulta peräisin olevaa Rääkkylän veneen mallia noudattava vene herätti valtaisan kiinnostuksen Englannissa 1985. Viipurin läänin Pyhäjärvellä syntynyt venemestari ja Päijänteen kalastaja **Esko Laulajainen** teki runsaan vuoden töitä luodakseen esimerkin suomalaisen veneentekotaidon historiasta. Veneen tilasi Museovirasto. Museoviraston puolesta työtä oli seurannut tutkija **Eero Nas-kali**.

Näreen juurilla kokoon ommeltu vene lähti Englantiin. Greenwinchissä Lontoon lähellä oli The National Maritime Museumissa ”Sea Finland”-näyttely. Näyttelyn avaus televisioitiin Suomeenkin, jossa Museon johtaja haltioituneena esitteli venettä. Eskon tekemä vene kertoi siellä suomalaisesta taidosta ja kekseliäisyydestä. Samoista taidoista, joilla nykyisin rakennetaan jäänmurtajia ja maailman parhaita loistoristeilijöitä

Työ tuli Esko Laulajaiselle tavallaan isän perintönä. Museovirasto kävi aikoinaan haastattelemassa Eskon isää **William Laulajaista** ja sitä kautta Esko keksittiin veneen tekijäksi. **Tutkija Päiviö Suomela** oli jo 1945 tavannut William Laulajaisen. ”En silloin tullut merkinneeksi muistiin niitä eläviä, suuren kokemuksen sävyttämiä kuvauksia kalastuksesta Laatokalla, joita sain kuunnella. Viipurin läänin Pyhäjärveltä evakkoon tullut William Laulajainen antoi – niin tutkija arvelee – kuitenkin sen virikkeen, joka vuosikymmeniä myöhemmin ohjasi tutkimuk-

seni kohteeksi juuri Päijänteen siirtolaikalastajat.”

Jokainen puutöitä harrastanut kokoaa veneen nauhoilla silloin, kun on hyvät piirustukset. Rääkkylän veneen piirustukset ja työtapaseloitteet jäivät 1100-luvulle. Mallina Eskolla oli pari kappaletta veneen kyljestä. Niissä näkyi kuusen juurilla ompeleminen. Lisäksi mallina oli hyvin säilynyt kaari. Veneestä oli hahmoteltu summittaiset piirustukset, se ei kuitenkaan paljon työtä helpottanut. Ilman kokemusta ja synnynnäistä veneentekijän vaistoa Rääkkylän vene olisi jäänyt syntymättä.

Laatokan mallia

Veneen muodoista näkyy Laatokan malli. Tutunmalliset vannaspuut herättivätkin Eskon kiinnostuksen veneen tekemiseen.

Vene on soutuveneeksi iso: pituutta on 6,6 metriä ja leveys on 1,5 metriä. Laita on suhteellisen korkea. Vene on ollut aikoinaan varsin merikelpoinen. Laitamalli on Eskon mielestä korkeampi kuin Päijänteen veneessä. Pohjan malli on samanlainen kuin isänsä tekemissä Laatokan veneissä.

Monenlaisia vaikeuksia

Veneen tekeminen 1100-luvun mallilla ei ole helppoa. Perusvaikeutena oli tarveaineiden vähyys. Esko kertoi kierrelleensä yli kaksi kuukautta metsiä. Kilometrejä kertyi satamäärin. Ensimmäinen ongelma oli luonnonväärrien vannaspuiden löytäminen.

Ommellun kootun veneen lautojen pitää olla luonnostaan väärä. Erityisesti emäpuuhun kiinnitty-

vien lautojen etsiminen ja työstäminen oli työlästä. 1100-luvulla venemestari osasi hakea luonnosta sopivalla tavalla väärän männyn. Metsänhoito on karsinut nykymetsien luonnonväärät vähiin.

Emäpuu on veistetty yhdestä puusta, valtavasta männystä. Emäpuun alapuoli on muotoiltu kōliksi ja yläpuolella on kaarien pidikepalaset. Kaikki veistetty kirveellä ja samaan puuhun. Emäpuun piti kuivua sopivassa tahdissa. Liian nopea kuivuminen estettiin peittämällä puu vanhoilla sanomalehdillä.

Suurin ongelma 1100-luvulla oli juurien löytäminen. Sama ongelma oli Eskollakin, mutta sitten hän keksi etsiä laikutusalueilta. Ja löysi. Saumojen tiivistämiseen käytettyä tuolta ja samalta sentään nykyisin löytyä.

Oikea mies tekemässä

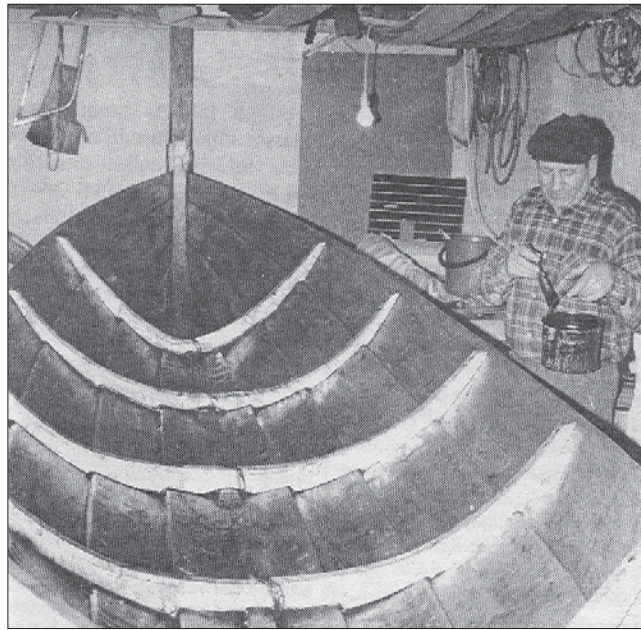
Esko Laulajainen on oikea mies tekemään venettä vanhoihin menetelmin.

Joskus takavuosina sanottiin, että se Laulajaisen Esko tekee veneen poka-sahalla, kirveellä ja puukolalla. Venemestari itse nau-rahtaa, että toki siinä mui-takin työkaluja tarvittiin. Tosin silloin, kun Esko aloitti veneitten teon, muita työkaluja ei ollut.

Lapsuuden Sortanlahti

Esko kertoili lapsuudestaan Pyhäjärvellä.

– Olen syntynyt Sortanlahdessa 1933. Olin ottopoikana taiteilija **Nikolai Tscherbakoffin** perheessä. En sano, että minulla siellä olisi paha ollut olla, mutta koti on aina koti.

Esko Laulajainen venettä tervaamassa.

Livahdin usein kotiin, koska sinne tunsin kuuluvani. Mieleeni on jäänyt Tscherbakoffin mamman jokainen kutsuhuuto lapsilleen: ”Jurka, Verka ja Pave sukkela kotiin.”

– Kyllä ne Sortanlahden maisemat ja ennenkaikkea Laatokka ovat lähtemättömästi syöpyneet mieleeni. Nähdä peilityni Laatokka kimmeltävän kauniina aamuauringossa tai kun syysmyrskyn vihaiset aallot löivät yli aallonmurtajan. Olen paljon vesien ääressä ollut, mutta ei ole Sortanlahden veroista eteeni tullut.

– Sodan jälkeen vaeltaessamme kohti länttä, tapasin Savonlinnan lähistöllä Tscherbakoffin mamman. Silloisen elämän ankeuden keskellä hän tarjosi todella maukasta hernerokkaa. Vieläkin kun suljen silmäni, tunnen sen maun suusani.

Eskoa kuunnellessa vaihtoaan, että sieltä karskin ole-muksen pohjalta kuultaa herkän, syvästi tuntevan taiteilijan sielu. Esko toteaa nauraen: ”Olis se leipä taitanut tulla vähän helpom-malla, jos olisin taiteilijan oppipojaksi jäänyt ja eläntänyt itseni maalaamalla. Mutta kyllä se kirves sit-tenkin luontevampi minun käsiini on.”

Asettuminen Padasjoelle

– Evakoksi jouduimme aluksi Pohjanmaalle, mutta isäni kaipasi suurien kalavesien ääreen. Niin ajauimme Padasjoelle. Silloin

sai vapaasti kalastaa ja ka-la-la tuli runsaasti. Toimitimme sitä Helsinkiin, Lahteen ja Hämeenlinnaan.

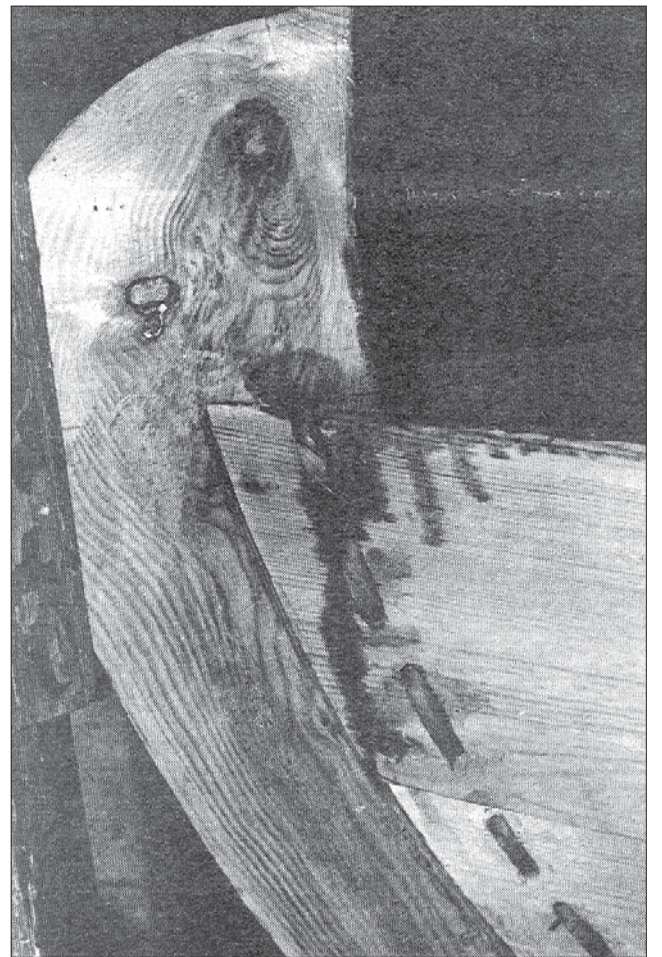
– Kalastajien elinkeino on vuosi vuodelta rajoitet-tu. Tänä päivänä yhteis-kunnan holhous säännök-sineen tuntuu niin purista-valta, ettei kukaan lapsista-ni halunnut jatkaa tässä ammatissa.

Englantiin lähetetystä veneestä hän totesi: ”Sen synnytystuskat olivat tosi vaikeat. Olen tehnyt useita veneitä, mutta kyllä tämän teko oli elämäni vaikein.”

Ja Esko onnistui. Se isäl-tä opittu mestarillinen kä-dentaito oli kertomassa siel-lä Englannissa suomalaisesta veneenrakentamisesta. Me pyhäjärveläiset olem-me iloisia ja ylpeitä, että se taito löytyi Esko Laulajaisen käsistä.

Vene palasi Rääkkylään ja on tätä nykyä museossa Rääkkylä-seuran omistuk-sessa.

SALME RINTALA

Veneen kiinnitysommel, juurilla tehty.

Professori Martti Häikiö puhuu talvisodan merkityksestä

Talvisota kosketti kaikkia Kannaksella ja loppujen lopuksi kaikkia suomalaisia. Nyt kun talvisodasta on kulunut 70 vuotta, on aika päästä puhumaan siitä yhdessä. Kurkijoki-seuralaiset ehdottivat meille pyhäjärveläisille viime vuoden lopulla yhteisen tapahtuman järjestämistä talvisodan kokemuksista. Tilaisuus toteutetaan la 20.2. Karjalatalolla. Pääesiintyjäksi on saatu professori, valtiotieteen tohtori ja poliittisen historian dosentti **Martti Häikiö**.

Martti Häikiö on päätoiminen historiantutkija,

jonka lähemmäs parikymmentä teosta sisältävässä kirjallisessa tuotannossa on mm. useita merkittäviä yri-

tyshistoriikkeja esim. Alko Oy:n ja Nokia Oyj:n historiat. Talvisotaa hän on käsitellyt mm. kirjassaan *Kun sota syttyi 30.11.1939*. Kirjayhtymä 1980, jonka hän kirjoitti yhdessä Seppo Keräsen kanssa. Viimeisin hänen julkaisuistaan on V. A. Koskenniemen syntymän 125 juhlavuoden alkajaisiksi nyt tammi-kuussa ilmestynyt, ensimmäinen kokonaiselämäkerta *V.A. Koskenniemi – suomalainen klassikko*, WSOY.

Toisena pääesiintyjänä on Elisenvaarassa kymmenkunta elämänsä ensimmäistä vuotta asunut prof.

Tapio Nikkari. Hän on laajasti perehtynyt Kurkijoen ja siellä erityisesti Elisenvaaran historiaan ja koonnut merkittävän valokuvakokoelman alueelta. Hän kertoo tilaisuudessa kuvien kera, mitä talvisota merkitsi Elisenvaaralle.

Talvisota iltapäivä pidetään Karjalatalolla lauantaina 20. helmikuuta, kahvitarjoilu on klo 13 alkaen ja alustukset ja keskustelut klo 14.00–n.17.00.

Järjestelyistä vastaavat Kurkijoen ja Vpl. Pyhäjärven pitäjaseurat.

TALVISOTA ILTAPÄIVÄ

Tervetuloa lauantai-iltapäiväksi talvisota-asioiden pariin Kurkijoki-Seuran yhteistyössä Vpl. Pyhäjärvi-seuran kanssa järjestämään tilaisuuteen! Kahden asiantuntija-alustuksen lisäksi valmisteltuja puheenvuoroja, vapaa sana ja aikaa keskustelulle.

Prof. Martti Häikiö:

Mitä talvisota merkitsi meille

Prof. Tapio Nikkari:

Elisenvaara talvisodassa

Pyydetty pyhäjärveläisten puheenvuorot:

Einari Kukko ja Anja Pärssinen

Karjala-talo, Käpylänkuja 1, 2. krs,

Yläsali lauantaina 20.02.2010

Alustukset, puheenvuorot ja

keskustelu klo 14.00–n.17.00

Kahvitarjoilu klo 13.00 alkaen

Lämpimästi tervetuloa

kaikki aiheesta kiinnostuneet!

Kurkijoki-Seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Veneentekijä kotiseutumatkalla 13 vuoden tauon jälkeen

Kävin vuonna 1996 kotiseudullani Pyhjärven Sortanlahdessa ja viime kesänä päätin käydä katsomassa, onko Karjala 13 vuoden jälkeen kovasti muuttunut.

Kyllä se oli aika paljon muuttunut varsinkin Pyhjärvellä. Yhdessä kylässä oli pikku markettikin. Kiersimme linja-autolla koko pitäjän. Kaikkien kylien nimiä en enää muistanutkaan. Maisemia katsellessa tuli mieleen, että isosta pitäjästä on poika kotoisin. Kotipaikkani Sortanlahti oli aika siivottomassa kunnossa. Vesi oli aivan musta ja rannat laivojen romua täynnä.

Suljin silmäni romuilta ja olin ajatuksissa entisessä Sortanlahdessa, jossa sata-ma täynnä kalastajien veneitä ja vesi kirkasta. Isäni oli jonkin aikaa Sortanlahden Kalastusseuran puheenjohtaja ja hän oli myös taitava veneenrakentaja.

Mielen maisemaan nousivat tutut henkilöt tuolta ajalta, **Tscherbakoffin** mamma, jonka aviomies **Nikolai** oli tullut Novgorodista Konevitsaan restauroimaan luostarin maala-uksia. He asuivat kotini lähellä. Mamma olisi ottanut minut ottopojakseen.

Onneksi luostarilla on nyt oma laiva, jolla oli ihan hyvä matkata Konevitsaan. Siellä ei ollut kehittynyt mi-

Seisomassa vasemmalta Terttu Lukkarila Sortanlahdesta, sisarukset Pekka Lappalainen ja Salmelä Rintala Vernitsalta ja Esko Laulajainen Sortanlahdesta. Edessä istumassa tulkit Olga ja Dimitri Shitov. Olemme piknikillä Sortanlahdessa lähellä Eskon kotia vuonna 1994.

kään. Ei ollut mitään ryh-mävastaanottoa eikä kahvilakaan toiminut kunnolla. **Yrjö Kaasalainen** Turusta vei meitä saarikierokselle. Käytiin tsasounassa, joka oli sen suuren uhrikiven päällä.

Halusin käväistä vielä hiekkasärkillä relkassa, jossa pentuna usein heittelin kiviä. **Linjalan Sirkka** huuteli perääni, että laiva läh-

tee pian. Käännyin takaisin, mutta olisihan siinä ollut aikaa. Laiva oli silloin Sortanlahdessa hakemassa Viipurin piispaa seurueineen. Saatiin mekin nähdä mustapukuinen kulkue ja koh-telina nousimme kunni-oittavasti seisomaan. Ne ”mustakaapuiset” kuuluivat aikoinaan hyvin luontevasti kauppamatkoillaan ja postiasioinnilla Sortanlah-

den kyläyhteisöön. Niin, se ”aika entinen ei koskaan enää palaa”, lauletaan laulussa, mutta on kauniina muistoissa.

Tutuille pyhäjärveläisille terveisiä ja oikein hyvää vuotta 2010!

ESKO LAULAJAINEN
Padasjoki

Nuijan varresta

Talvi ja talvisota

Viime aikoina ajatukseni ovat monen monta kertaa viivähtäneet tapahtumissa 70 vuotta sitten. Silloin käytiin talvisotaa pakkastalven ankarissa olosuhteissa.

Me rauhan vuosina vart-tuneet emme voi kuvitella sitä hätää ja tuskaa, joka tuli erityisesti naisten, lapsien ja vanhusten osaksi noina vaikeina aikoina. Lähde kotoasi kohti tunte-matonta ja mukaasi saat ottaa vain sen välttämättö-män, jonka pystyt kädessäsi kantamaan. Sodan poik-keuksellisissa olosuhteissa sairastumisia ja menehty-misiä tapahtuikin tavallista enemmän. Tuntuuikin kä-sittämättömältä, miten ih-meessä ihmiset ovat selvinneet noista koettele-muksista!

Suomalaiset sotilaat ja lotat kutsuttiin puolusta-maan maataan. Vihollisen valtavasta ylivoimasta huolimatta suomalaisten puolustus piti ja vainolainen löytiin takaisin kerta toisen jälkeen niin Karjalan kannaksella kuin muillakin rintamilla.

Talvi, pakkanen, metsän tarjoama suoja ja pimeys auttoivat rohkeita suomalaista, jotka kekseliäästi oppivat piirittämään vihollisen ja motittamalla tuhoamaan sitä. Materiaalipulas-ta huolimatta mahdollto-masta tehtiin mahdollinen, tosin äärimmäisin ponnistuksin. Panssarivaunuja tuhoettiin polttopulloin ja metrin pituinen koivuhal-ko työnnettiin telaketjun väliin, jolloin rumilus pysähtyi tai jäi pyörimään paikallaan.

Lempäälässä järjestettiin pari viikkoa sitten Erillinen Pataljoona 6:n (ErP6) Asevelijuhla ja Keljan tais-telujen 70v muistotilaisuus. Tuo pataljoona koostui lähinnä Käkisalmen, Kauko-lan, Räisälän ja Sakkolan miehistä ja se määrättiin lyömään Suvannon ylittä-nyt ja rantapenkereeseen pureutunut vihollinen ta-

kaisin. Sen tuo kunniakas Pataljoona sitten joulukuun lopulla 1939 tekikin!

Asevelijuhlan aikana ja sen jälkeenkin saattoi kuuli-joita askarruttaa kysymys: Missä olivat Pyhjärven miehet tuolloin? Kuten monet lehtemme lukijat tietävätkin, sodassa palvellaan siellä mihin ”käsky käy”. Vpl. Pyhjärven miehet komennettiin (määrättiin) pääsääntöisesti rannikkoty-kistöön Laatokan Meripuo-lustukseen (L.MeP). Järise-vän ja Kaarnajoen patte-reille, mutta kyllä he taiste-livat eri joukko-osastoissa muuallakin mm. Keljassa ja täyttivät näin kunniak-kaasta velvollisuutensa. Ikuinen kiitos ja kunnia Teille, jotka silloin olitte vastuunkantajina.

Uusi vuosi on vaihtunut ja pitkästä ajasta saimme tänne eteläänkin kunnan talven. Kipakoiden pakkas-ten myötä koko maassa on riittävästi lunta ja voimme nauttia kaikista talven mukanaan tuomista harrastuk-sista. Hiihtokilometrejä on jo kertynyt ja kevyen pak-kaslumen lakaisu ja kolaus pihamaalta on mukavaa puuhata raikkaassa talvisääs-sä.

Joulunaikaa ja asevelijuh-laa muistellaan haluan vielä kiittää naapurisäätiöiden edustajia, yhteistyökump-paneita ja yksityisiä henki-löitä, joiden lähettämät ter-veiset ja tapaaminen läm-mittävät mieltä sekä kan-nustavat uuden vuoden tuomiin haasteisiin. Sillan-pään marssilaulun kosket-tävien sanojen ja reippaan sävelen myötä tervehtien!

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen puheenjohtaja

Kotikokin kertomaa

Pullavanukas

pullaviipaleita (vähän kuivahtaneet käyvät hyvin)
hilloa
½ l täysmaitoa
1-2 munaa
1 dl sokeria
1 tl vaniljasokeria

Lado voideltuun uunivuokaan kerroksittain pullaviipaleita ja hilloa. Vatkaa munat ja sokeri maidon sekaan ja kaada viipaleiden päälle. Paista 200 asteessa noin 20-30 minuuttia.

– Pullamössöä taas saadaan sekoittamalla pullaa mai-toon, jolloin syntyy vaaleaa massaa eli mössöä. Mössö syödään lusikalla ja herkullisuutta voi lisätä hillolla.

– Pullamössöä pidetään suomalaisten sotien jälkeisten suurten ikäluokkien herkkuna. Pullasuttu eroaa pulla-mössöstä siten, että siinä pullapalat sekoitetaan maidon sijasta kahviin, valistaa ruokakirjojen tekijä **Riitta Mus-tonen**. Hän on tehnyt omat kirjansa mm. piparkakuista ja pullista, kustantajana Maahenki.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Karjalan Liiton 70-vuotisjuhlavuoden ruokaa

Karjalanpaisti ja -piirakat

Karjalan Liiton naistoimi-kunta on valinnut Karjalan Liiton juhlavuoden ruuiksi karjalanpaistin ja -piirakat. Karjalanpiirakka on ”kar-jalan helmi, jossa ruiskuori suojaa pehmeää sydäntä”.

Karjalanpiirakoita on val-mistettu eri täytteillä kuten ohra, joka on täytteistä van-hin. Tavallisia täytteitä ovat myös peruna, riisi, mustik-ka, lanttu ja vaikka sienet. Nykypäivän piirakat ovat pieniä ja siroja herkkupa-loja. Karjalanpiirakalla on myös EU:n nimisuoja.

Piirakan kuoritaikina:

2 dl vettä
4 dl ruissihtijauhoa
1 tl suolaa
Kaulimiseen
karkeita ruisjauhoja

Sekoita kylmään veteen ruissihtijauhot ja suola. Tee taikinasta kiinteä ja tasai-nen. Kauli taikinasta ha-luamasi muotoisia kuoria ja tee niistä ohuita. Kuoret voi tehdä edellisenä päi-vänäkin, jolloin kuorien vä-liin lisätään leivinpaperi ja kuoret laitetaan tiiviissä pussissa yöksi jääkaappiin. Piirakat on helpompi ry-pyttää, kun ne ovat yön

ylitse vetäytyneet. Myös tai-kinan voi tehdä jo aiemmin pakastimeen ja ottaa sulamaa yön ylitse. Piirakat paistetaan kuumassa uunis-sa (275-300 astetta) rape-aksi, voidellaan voisulalla ja peitetään leivinliinalla.

Täytteitä:

Riisitäyte:

2 ½ dl vettä
7 dl maitoa
2 dl riisiä
½ tl suolaa
30 g voita

Kaada kattilaan vesi ja voi, kun vesi kiehuu lisää ryynit. Keitä noin 10 mi-nuuttia, lisää maito ja anna puuron kiehua hiljalleen puoli tuntia, ota pois lie-deltä ja pane kansi päälle ja anna hautua. Mausta lo-puksi suolalla. Jäähdytä täy-te ja aloita sitten piirakoi-den teko. Täyte levitetään kakkaralle ja reunat rypyte-tään osittain täyteen päälle.

Perunatäyte:

11/2 l perunoita
3 dl maitoa
1 tl suolaa
30 g voita

Keitä perunat ja survo kuohkeaksi täytteeksi. Su-

lata voi. Lisää maito, suola ja voisula täytteeseen. Jääh-dytä täyte.

Ohratäyte:

5 dl vettä
15 dl maitoa
3,5 dl rikottuja
ohraryynejä
2 tl suolaa
3 rkl voita

Kaada kattilaan vesi ja lisää voi. Kun vesi kiehuu, lisää ryynit. Keitä kunnes vesi alkaa haihtua. Lisää maito ja jatka keittämistä, kunnes ryynit ovat kypsiä. Mausta suolalla ja anna täyteen hautua kannen alla noin ½ tuntia. Jäähdytä täy-te.

Karjalanpaisti

Karjalanpaisti on vahvaa ja elävää kulttuuriperinnet-tä. Paistia ovat tehneet iso-äitimme ja paistintekotai-toa ovat vaalineet äitimme – ja nykyisin myös isäm-me. Karjalassa paistia teh-tiin joka puolella ja jokai-sella karjalaisella pitäjällä oli paistille oma nimensä. Tuttuja nimityksiä ovat li-hapotti, uunipaisti, ruuk-kupaisti ja sakkolanpaisti. Paistin raaka-aineina on

käytetty sianlapaa, naudan-rintaa, lampaanlapaa, kaik-kia yhtä paljon. On myös käytetty munuaisia ja jois-sain myös sian sydäntä. Al-kuperäisissä ohjeissa neu-votaan liha laittamaan ko-konaisena palana. Tätä suo-sitaan myös nykypäivänä.

Raaka-aineet

nykypäivän paistiin:

600 g sianlapaa (pieniä luita on hyvä olla mukana)
600 g naudanrintaa
3 kpl sipuleita
maustepippureita
4-5 laakerinlehteä
2-3 tl suolaa
kylmää vettä

Leikkaa lihat kananmu-nan kokoisiksi paloiksi ja sipulit lohkoiksi. Pane liha-pottiin tai uunivuokaan li-hat, sipulit ja mausteet vuo-rotellen niin, että päälle tu-lee sianlihaa (ja mahdoli-set luut). Lisää kylmää vet-tä niin paljon, että lihat melkein peittyvät. Lientä ei suuruteta. Laita potti uu-niin 180 asteeseen noin tunniksi, laske lämpöä 120 asteeseen ja hauduta vielä 2 tuntia. Karjalanpaistin tulee olla mehevää ja kau-niin väristä.

Apurahoja jaossa opiskelijoille 2010

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteydessä toimii tällä hetkellä viisi erillistä apurahoja jakavaa rahastoa.

Perinnerahasto I:n ja Arvo Kukon rahaston apurahat jaetaan Vpl. Pyhäjärviyhdyliien yhteydessä Kautvatsalla ja molempien rahastojen hakuaika päättyy toukokuun loppuun 2010 mennessä.

Sen sijaan muut kolme rahastoa julistavat apurahat haettavaksi helmikuun loppuun 2010 mennessä.

Apurahaa haetaan vapaa- muotoisella hakemuksella. Apurahan hakijan tulee omata vähintään toisen esivanhemman osalta pyhäjärveläiset sukujuuret. Tämä tulee käydä ilmi hakemuksesta mainitsemalla kuka sukulainen on ja milloin hän on syntynyt. Myöskin selvitys siitä missä ja mitä opiskelee ja missä vaiheessa opiskelut ovat.

Tyyne Lehiköisen rahasto

Tämä rahaston on toiminut jo vuodesta 1983 lähtien. Rahaston pääoma on 15 000 euroa. Tälle vuodelle on varattu 1000 euroa ja yksittäisen apurahan suuruus on yleensä ollut 100-200 euroa.

Helmi Pärssisen rahasto

Rahastosta jaetaan apurahoja nyt kymmenettä kertaa. Montrualta syntyisin oleva Helmi Pärssinen määräsi testamentissaan rahaston pääomaksi 100 000 markkaa ja määräyksen mukaisesti apurahat tulee kohdistaa karjalous, maa- metsätalous tai puutarha- alan oppilaitoksissa opiskeleville. Tälle vuodelle jaettavia varoja on n. 1000 euroa.

Puualan käsityörahas- to

Yhdeksättä kertaa jakaa

apurahoja puualan käsityörahas- to, jonka pääoman 50 000 markkaa lahjoitti tuntemattomana pysyttelevä henkilö muutama vuosi sitten. Lahjoittajan määräyksen mukaisesti pääoma ja korko jaetaan noin 1000 euron suuruisin vuosisummin erilaisissa puualan oppilaitoksissa opiskeleville. Paitsi alan opiskelijat tästä rahastosta voivat apurahaa anoa nuoret alan yrittäjät tai yritystoimintaa aloittelevat.

Kaikkiin edellä mainituihin rahastoihin tarkoitettuihin apurahahakemukset käsittelee Vpl. Pyhäjärvi - Säätiön hallitus maaliskuun kokouksissaan. Apurahat tulee osoittaa helmikuun loppuun mennessä Vpl. Pyhäjärvi - Säätiölle osoitteella Yrjö S. Kaasalainen Harjavalta, Kallenk. 10 29200 Harjavalta tai yrjo.kaasalainen@luukku.com.

Mahdolliset puhelintiedustelut puh. 0400-626 770.

Perinnerahasto I ja Arvo Kukon rahaston apurahojen haku päättyy toukokuun loppuun 2010 mennessä.

Pyhäjärveläisyyttä koskevat säännökset ovat samat kuin edellä mainituissa rahastoissa.

Näiden rahastoista jaetaan Arvo Kukon rahastosta humanistisia tieteitä ja musiikkia ja Perinnerahasto I:n apurahat äidinkieltä tai musiikkia opiskeleville tai tutkiville henkilöille. Yhteensä näistä rahastoista jaetaan 2500-3000 euroa.

Vapaamuotoiset hakemukset toimitetaan niinkään hallituksen puheenjohtajalle: Yrjö S. Kaasalainen Kallenk. 10 29200 Harjavalta, sähköposti yrjo.kaasalainen@luukku.com.

Talvi 1935 oli Pyhäjärvellä runsasluminen. Manu Naskalin ohjaama, lumiauralla varustettu linja-auto puski tietä auki Salitsanrannan aukealla.

TAPAHTUMAKALENTERI

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon helmikuun kokous pidetään torstaina 14.02.2010 Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17 Lahdessa. Aloitamme klo 13. Viimeistellään kerhon 30-vuotishistoriikka. Tervetuloa.

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon vuosikokous pidetään ke 16.2.2010 klo 13 Koulukatu 12 Tampereen Karjala-Seuran kerhohuoneessa. Kahvitarjoilu, tervetuloa!

Säätiön hallinto kokoontuu. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvosto ja hallitus kokoontuu sääntöjen määräämään vuosikokoukseensa Sastamalan kaupunkiin lauantaina 20.2.2010 kello 12.00 alkaen. Kokouspaikkana on Vammalan Seurahuone.

Kaunista Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II.

Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta 95 euroa +läh.kulut. Lisätietoja ja tilaukset: www.vpl-pyhajarvi.fi tai larjava@gmail.com tai 050 3425027. Tutustu kotisivuihimme ja kerro niistä myös sukusi nuoremmille.

Matka Karjalaan 28.06-01.07.2010

Tule mukaan kotiseutumatkalle Pyhäjärvelle! Majoitus Musakan Lomarannassa puolihoitolla 2 yötä. Poistulo Narvan kautta (jossa 1 yö hotellissa ja kiertoajelu), Tallinnaan ja siitä laivalla Suomen puolelle. Pyhäjärvellä käynnit Sortanlahdessa, josta mahdollisuus käydä Konevitsan Luostarissa (Lisämaksu 25 euroa) sekä mahdollisuuksien mukaan Enkkuassa, Yläjärvellä, - Ylläpäässä jos tie on kunnossa. Musakalla saunat lämpiävät ja Pyhäjärveen pääsee uimaan. Iltaisin illanviettoja Huvikatoksessa ja karaokea ja yhteislaulua. Käynti myös Käkisalmen iltatorilla. Matkanvetäjänä Tampereen Pyhäjärvi-kerhon puheenjohtaja Laila Innanen o.s. Inkinen. Vastuullinen matkanjärjestäjä Matka-Mekka Oy Uusikaupunki. Tiedustelut ja ilmoittautumiset 040-5049135.

Pyhäjärvi-lehden seuraava numero: ilmestyy helmikuussa, aineistojen pitää olla toimituksessa viimeistään su 14.2. 2010 mennessä.

vpl. Pyhäjärvi 	
Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö	
Päätoimittaja: Marjo Ristilä-Toikka Rautasementtie 375 37570 Lempäälä puh. 040 730 2622 tai 03-3748 448 marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi	Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset: Toimitus, päätoimittaja Rautasementtie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä
Toimitusneuvosto: Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Antero Pärssinen, Salme Rintala ja Marjo Ristilä-Toikka.	Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies Pirjo Kiiala Lamminkankaantie 12 33420 Tampere puh. 044-2815047 pirjo.kiiala@luukku.com
Sivunvalmistus: Marjo Ristilä-Toikka	Painopaikka: Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki
Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk. Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e tekstissä.....0,80 e pienin ilmoitus.....20 e Hintoihin lisätään alv. 22%	

* **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.** 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

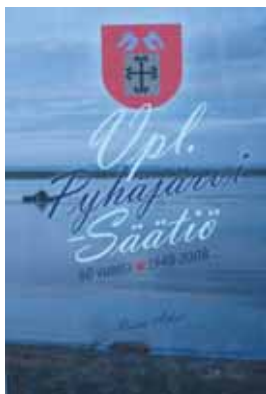
* **Isännänviiri** (suunnittelu Kaarle Viika) 350 tai 450 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunnittelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 40 euroa + postikulut.

* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi v. 1989** ilmestynyttä kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaisuus entisestä kotipitäjästämmä sekä murre- sanasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

* **Kari Uusitalo ja Mauri Vanhanen Kaiku-urheiluseuran historiikki.** Hinta 10 euroa + postikulut.

* **Tilaukset säätiön asiamies** Pirjo Kiiala puh. 044-2815047 pirjo.kiiala@luukku.com

Voit säästää postituskulut, sillä tuotteita on saatavana myös Tampereelta 28.2.2010 klo 9-16 Sapolassa, Sammonkatu 2 järjestettäviltä Karjalaiset kirjamesut/ Laulun ja soiton Kalevala - tilaisuudesta, johon on vapaa pääsy.

SASTAMALAN SEUDUN MUSEO on vuonna 2010 avoinna keskiviikkoisin klo 12-18. Muina aikoina museo on avoinna sopimuksen mukaan.

Ryhmille järjestetään opastuksia tilauksesta. Opastusvarauksissa ja muissa tiedusteluissa voi olla yhteydessä Maria Pietilään.

Kädentaidot Vpl. Pyhäjärvellä -näyttely on esillä myös vuonna 2010.

Maria Pietilä, museonjohtaja p. (03) 5213 4554 Maria.Pietila@sastamala.fi

Sastamalan seudun Museo
Jaatsinkatu 2
38210 Sastamala